Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 4 сентябрь 1970 йил, жума ◆ № 206 (14.672). ◆ Баҳоси 2 тийин.

АНДИЖОН КАРВОНИ

АНДИЖОН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Андижон пахтакорлари ҳам енг шимариб теримга тушдилар. Область хўжаликларида пахта йиғим-терими уюшқоқлик билан бошлаб юборилди. Андижонликлар ваъда қилган 500 минг тонна «оқ олтин»нинг дастлабки тонналари давлат омборига тўкилди. Пахтакорлик удумига кўра Андижонда ҳам янги ҳосилдан қизил карвонлар тузилмоқда. Бўз райони чўлқуварларининг карвони областда биринчи бўлиб йўлга чиқди. Қизил карвонни Карл Маркс номли колхознинг шофёри Камолиддин Худойбердиев бошлаб келди. У келтирган 3,5 тоннадан ортиқ чўл дурдонаси биринчи сортга қабул қилинди.

Шундан кейин райондаги «Ленинчи», «Партия XVII съезди», «Партия XX съезди», «Коммунизм» колхозларининг карвонлари пахта пунктлари эшигидан кириб келди. Бу хўжаликларнинг пахтакорлари биринчи кунаёқ йиллик планнинг бир проценти миқдорида пахта топширдилар.

Сентябрь ойида йиллик планнинг 70 проценти миқдорида пахта тайёрлашга аҳд қилган Бўз райони пахтакорлари териминг дастлабки куни — 1 сентябрдаёқ салкам бир процент пахта сотдилар.

Ленин, Москва, Балиқчи, Андижон, Избоскан районларида ҳам йиғим-терим оммавий бошланди. Ленин райони пахтакорларининг қизил карвони ҳам салмоқли бўлди.

А. ҚУРОНБОЕВ.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ҚИРҒИЗИСТОНГА КЕЛДИ

3 сентябрда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Тожикистондан жўнаб кетди.

Аэропортда ўртоқ Л. И. Брежневни Тожикистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг раҳбарлари кузатиб қолдилар.

Шу куни ўртоқ Л. И. Брежнев Қирғизистон ССРнинг пойтахти Фрунзе шаҳрига келди.

Аэродромда ўртоқ Л. И. Брежневни Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Т. Усубалиев, Қирғизистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Т. Кулатов. республика Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. С. Суюмбоев, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари, Фрунзе шаҳри партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари, жамоатчилик вакиллари кутиб олдилар.

(ТАСС).

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА— ҒАЛАБАЛАРИМИЗ ГАРОВИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС XXIII съезди ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII пленуми қарорларини бажараётган республика партия ташкилотлари ўз куч-ғайратларини фан ва техниканинг энг янги ютуқларини халқ хўжалигига жадаллик билан жорий этишга, асосий ишлаб чиқариш фондларидан, моддий ва меҳнат ресурсларидан яхшироқ фойдаланишга ва шу асосда ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини тағин ҳам кўтаришга, меҳнат унумдорлигини ўстиришга қаратмоқдалар.

Беш йиллик мобайнида республикада илмий-техника тараққиётини янада жадаллаштириш тадбирлари кўрилди. Саноатда жумладан янги техника ва илғор технологияни жорий этиш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаш, маҳсулотнинг прогрессив турларини ўзлаштириш, унинг сифатини яхшилаш борасида мингдан ортиқ тадбир амалга оширилди. Комплекс механизациялашган ва автоматлашган поток линиялар ва корхоналар икки баравар кўпайди. Бундан кўриладиган иқтисодий наф 80 миллион сўмга етди, тадбирларнинг амалга оширилиши учун кетган маблағ бир йилга қолмай қопланаверди.

Рационализатор ва ихтирочилар ижодий меҳнатининг маҳсули бўлган 124 минг таклиф амалга оширилиб, бундан 162 миллион сўм иқтисодий фойда кўрилмоқда.

Илмий-техника тараққиётига Ўзбекистон олимлари ҳам катта ҳисса қўшмоқдалар. Кўпгина илмий тадқиқот, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотлари муайян мақсад йўлида сабот билан ишламоқдалар, илмий ишларнинг самараси ошди, улар жадалроқ амалга ошадиган бўлиб қолди.

Шу билан бир қаторда июль ойида бўлиб ўтган республика партия-хўжалик активи йиғилишида таъкидлаб ўтилганидек, илмий-техника тараққиёти соҳасида Ўзбекистонда бир қанча жиддий нуқсонлар ва ҳал этилмаган масалалар бор.

Саноатнинг техника билан жиҳозланганлиги умуман кўтарилган бўлса ҳам, қўл меҳнатининг салмоғи камайиш ўрнига бир қадар кўтарилди ва ҳозир жами меҳнат сарфларининг 55 процентини ташкил этмоқда. Сермеҳнат ва ёрдамчи ишларда механизация воситалари айниқса сустлик билан жорий этилмоқда. Бу соҳада эса ҳамма ишчиларнинг ярмига яқини банд бўлиб турибди.

Республиканинг айрим министрликлари ва идоралари назоратни сусайтириб юборганликлари учун янги техникани жорий этиш юзасидан белгиланган кўпгина топшириқлар бажарилмаяпти.

Янги техника тадбирларини амалга ошириш учун банк кредити, ишлаб чиқаришни ривожлантириш фонди, моддий рағбатлантириш системаси сингари иқтисодий омиллардан ҳали етарли фойдаланилаётгани йўқ.

Айрим корхоналарда ускуналардан ёмон фойдаланилмоқда, эскириб қолган маҳсулот чиқарилмоқда. Саратовликларнинг бенуқсон маҳсулот ишлаб чиқариш системаси сустлик билан жорий этилмоқда. Қурилишни индустрлаштиришда ҳам камчиликлар бор. Илгари бўлганидек, ҳозир ҳам йўл қурилишида ишлатиладиган техникадан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Транспортда ва алоқа корхоналарида хизмат кўрсатиш даражаси ана шу тармоқлардаги илмий-техника тараққиёти суръатларидан ҳанузгача орқада қолаётир.

Корхоналарнинг техникавий тараққиётини планлаштираётганда хўжалик органлари ҳар бир тадбирнинг самарадорлигини ҳар томонлама ҳисобга олмаётирлар. Бу тадбирнинг меҳнатни механизациялашдаги таъсирини тўла инобатга олмаётирлар. Худди ана шу нарса республикада меҳнат унумдорлигининг ўртача йиллик ўсиш суръатлари камайиш сабабларидан бири бўлди.

Айрим илмий муассасалар фаолиятидаги камчиликларга ҳам барҳам берилмаган. Илмий тадқиқод институтлари, олий ўқув юртларининг проблема ва тармоқ лабораториялари оз самара бериб ишламоқда. Тадқиқотлар кўпинча илмий ҳисобот ёки материалларни матбуотда эълон қилиш билан тугайди, улар шундан сўнг амалга оширилмай қолиб кетади. Айрим институтлар фаолиятидаги параллелизм, уларнинг ихтисоси бузилиши, кўп темаларни қамраб олишга уриниш куч ва маблағларнинг беҳуда сарфланишига, илмий тадқиқотлар сифатининг пасайишига олиб келмоқда.

Қарамоғида илмий тадқиқот ва лойиҳа конструкторлик ташкилотлари бўлган республика Фанлар академияси, министрликлари ва идоралари ўз ишларини КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1968 йил 24 сентябрдаги қарори асосида сустлик билан қайта қурмоқдалар. Ҳар бир илмий коллектив ишининг самарадорлигини вақти-вақти билан текшириб туриш ҳамда ходимларни мунтазам аттестациядан ўтказиш тўғрисидаги кўрсатмаларни бажармаётирлар.

Ишлаб чиқариш билан алоқанинг энг самарали шакли бўлган хўжалик шартномаси системаси суст жорий этилмоқда. Кўпгина завод лабораториялари фаолиятида тадқиқод ишлари назарда тутилмаган. Улар асосан кундалик ишлаб чиқариш масалалари билан банд бўлиб қолганлар.

Республика министрлик ва идоралари, Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси ва тармоқ илмий тадқиқот институтлари ниҳоясига етказилган илмий тадқиқотларни ишлаб чиқаришга тез жорий этиш учун зарур тадбирларни кўрмаётирлар.

Республика халқ хўжалигида илмий-техника тараққиёти суръатларига салбий таъсир этадиган шу ва бошқа камчиликлар айрим партия ташкилотлари назоратни сусайтириб юборганликлари ва талабчанликни сусайтирганликлари оқибатида, аслини олганда ҳозирги замон илмий-техника революцияси ўртага ташлаётган актуал муаммоларни ҳал этишга консерватив ёндошиш, давлат нуқтаи назаридан қарамаслик фактлари билан кўникиб қолганлари оқибатида содир бўлди.

(Охири 2-бетда).

МЕХАНИЗАТОРЛАР МУСОБАҚАСИ

Сокина ДАВЛАТОВА.

Мардон РЎЗИҚУЛОВ.

ПАРТИЯ СЪЕЗДИГА БИЗНИНГ СОВҒАМИЗ

Республикамизнинг донгдор механизаторлари Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Шоймардон Қудратов ва Отамурод Худойназаровнинг «Совет Ўзбекистони» газетасида босилган мақолаларини зўр қизиқиш билан ўқиб чиқдик. Улар жуда муҳим, сиёсий аҳамиятга эга бўлган масалани ўртага қўйдилар. Пахта—ўзбек халқининг шон-шуҳрати, миллий ифтихори, қон-қардош халқлар ўртасидаги интернационал дўстлигимизнинг рамзи. Пахтадан мўл ҳосил етиштириш, она-Ватан хазинасини «оқ олтин»га бойитиш кўп жиҳатдан механизаторларнинг фидокорона меҳнатига боғлиқ. Шунинг учун ҳам халқимиз биз механизаторларни ҳосил карвонбошилари деб атайди.

Деҳқончилик ишларига кўз ташласак, ерга барака уруғи қадашдан тортиб, ҳосилни йиғиб-териб олишгача бўлган ишларнинг деярли ҳаммасини механизмлар ва уларни моҳирлик билан бошқараётган механизаторлар бажаради. Дала гвардиячилари юбилей йилида айниқса астойдил меҳнат қилиб, ҳамма майдонларда зиммага олинган мажбуриятни қоплайдиган даражада юқори ҳосил етиштирдилар. Буни бизнинг колхозимиз мисолида кўриш мумкин.

Биз юбилей йилида кенг пахта майдонларининг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» етиштиришга қарор қилганмиз. Шу мақсад йўлида астойдил меҳнат қилдик, машина теримини ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан бошлаб юбордик. Шу кунга қадар ҳар биримиз машиналар бункеридан 25-30 тонна пахта тўкдик. Ҳозир терим суръатини ошириш учун курашмоқдамиз.

Икки дарға механизатор биз ёшларнинг олдига машиналар қувватидан тўла фойдаланиш, ҳар бир машина билан мавсумда камида 150-200 тонна «оқ олтин» териш шартини қўйиб, социалистик мусобақага чақирди. Бу чақириқни қабул қилиш билан ўз пўлат «от»имизда 250-300 тоннадан пахта теришга сўз берамиз.

Бундай юксак мажбурият қабул қилишимизнинг боиси бор. Энг серҳосил участкалар машина теримига ажратилди. Дефолиация агротехника муддатида ўтказилди, кўпчилик майдонларда ғўзаларнинг барги тўкилиб бўлди, қолган қисмида эса кийғос тўкиляпти. Терим бултургига нисбатан бир ой олдин бошланди. Барг сифатли тўктирилгани учун иш унуми юқори бўляпти. Ҳозирча ҳар бир машина бункеридан 5 тонна ва ундан кўпроқ пахта тўкяпмиз. Яқин кунларда 7-8 тоннадан пахта теришга киришамиз, орадан бир ҳафта-ўн кун фурсат ўтгач, суръатни 15-16 тоннага кўтариш ниятимиз бор. Далаларимизда шунга етарли ҳосил мавжуд, машиналаримиз эса тўхтовсиз ишлаяпти.

Биз машина теримини областимиз, ҳатто республикамизда биринчи бўлиб бошладик. Оз фурсатда анча тажриба тўпладик, ютуқ-камчиликларнинг шоҳиди бўлдик. Шулар ҳақида қисқача сўзлаб ўтмоқчимиз.

Машиналарни қатор ораларига киритишдан олдин пайкалларни бегона ўтлардан бутунлай тозалаш керак. Акс ҳолда бегона ўт шпинделларга кириб қолиб, чаноқлардаги пахтанинг ерга тўкилишига олиб келади. Оқибатда иш унуми ортмайди, пахтанинг сорти бузилади. Шунинг учун қатор ораларини синчиклаб кўздан кечириб чиқиш зарур.

Машиналарнинг айланиши учун пайкалнинг икки томонидан майдончалар тайёрлашга алоҳида эътибор қилиш керак. Бўлмаса ғилдираклар ғўза тупини синдириб, ҳосилни тўкиб юборади, бу билан бир иш икки бўлади. Ўриб олинган ғўза туплари махсус жойларда сақланиб, кўсаклар очилгач пахтаси териб олинади.

Машиналар билан тележкалар қатновини бир-бирига мослаштириш лозим. Токи, машинани кутиб тележка ёки тележкани кутиб машина бекор туриб қолмасин. Теримда ҳар дақиқа катта роль ўйнайди. Шундай бўлгач, ғилдираклар тиним билмай айланиши, тележкалар пахта тайёрлов пунктлари ва заводлари томон узлуксиз қатнаши зарур. Пахтанинг хирмонда чўкиб қолишига йўл қўйиб бўлмайди.

Ҳамма соҳадаги каби теримда ҳам меҳнат интизомига риоя қилиш талаб этилади. Механизаторлар ғўза баргидан шабнам кўтарилиши билан иш бошлаб, қош қорайганда дам олишга чиқсин, иложи бор жойларда дастлабки кунлардан бошлабоқ терим машиналарини икки сменада ишлатишга кўчилгани маъқул.

Биз ўзаро мусобақалашиб ишламоқдамиз. бир-биримизнинг ишимизни назорат қилиб бормоқдамиз. Мавсумда кўп, тоза ва юқори сорт пахта териш ҳақидаги мажбуриятимизни шараф билан бажарамиз. Устоз механик-ҳайдовчилар изидан бориб, эл-юрт олдида берган сўзимизнинг устидан чиқамиз.

С. ДАВЛАТОВА,
М. РЎЗИҚУЛОВ,
Қоракўл районидаги «Москва» колхозининг механик-ҳайдовчилари.

ЗАФАР САТРЛАРИ

ФОРИШ. Район паррандабоқарлари йиллик тухум тайёрлаш планини бажардилар. Тайёрлов пунктларига бир миллион 305 минг дона тухум топширилди. Бу зафарга Тимирязев номли, «Фориш» совхозларининг паррандабоқарлари муносиб улуш қўшдилар.

• • •

«ЧИМҚЎРҒОН» совхози чорвадорлари астойдил меҳнат қилиб, ғалаба устига ғалабани қўлга киритяптилар. Улар куни кеча йиллик сут тайёрлаш планини 102,5 процент бажардилар. Тайёрлов пунктларига 287 центнер серқаймоқ сут етказиб берилди.

• • •

«ҚИЗИЛҚУМ» совхози бўрдоқибоқарлари катта ғалабага эришдилар. Улар давлатга 312 тоннадан зиёд бўрдоқи ва сўқим гўшти етказиб бердилар. Шуниси қувончлики, гўштга топширилаётган қорамолларнинг тирик вазни салкам 400 килограммни. чўчқаларнинг оғирлиги 110 килограммни ташкил этяпти. Совхозда гўшт тайёрлаш қизғин давом эттириляпти.

У. ДЎСПОНОВ.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ТОЖИКИСТОНДА БЎЛИШИ

2 сентябрь ва 3 сентябрь кунлари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Тожикистонда бўлди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ж. Расулов, Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ М. Холов, республика Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Қаҳҳоров, республиканинг бир қанча министрликлари ва идораларининг раҳбарлари билан бирга Норак ГЭС қурилишини бориб кўрди.

Норак ГЭСи — Бутуниттифоқ зарбдор комсомол қурилиши бўлиб, унда мамлакатимиздаги 40 дан ошиқ миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Қурилиш бошлиғи ўртоқ Ю. К. Севенард Ўрта Осиёдаги бу катта гидротехника иншоотининг ишга туширилиши Тожикистонни арзон электр энергияси билан таъминлашдан ташқари, қарийб ярим миллион гектар қурғоқ ерларни суғоришга ҳам имкон беради, деди. У ГЭСнинг биринчи навбатини барвақт ишга туширишга қаттиқ бел боғлаган коллективнинг меҳнат ғайратлари ҳақида гапириб берди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев қурилиш штабига кирди, қурилаётган тўғонда бўлиб, ишларнинг бориши билан муфассал танишди. У ГЭСнинг бўлажак биноси қад кўтарадиган монтаж майдонида ишчилар билан илиқ ва самимий суҳбатлашди, қурилишдаги меҳнат шароитларини, қурувчиларнинг маиший турмуши ва ҳордиқ чиқариши қандай ташкил қилинганлигини диққат бериб сўради. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари партия Марказий Комитети номидан Норак ГЭС қурувчилари коллективига қизғин салом топширди, коллективга меҳнатда янги-янги зафарлар тилади.

Ўртоқ Л. И. Брежнев гидроиншоот қурувчиларининг ёш шаҳри Норакда бўлиб, унинг аҳолиси билан суҳбатлашди.

Республиканинг катта пахтачилик колхозларидан бири — Орджоникидзеобод районидаги «Партия XXII съезди» колхозига бориб келинди. Правление раиси ўртоқ Х. Азимов, бригада бошлиқларидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ З. Ражабов ва ўртоқ Б. Сайфутдинов ўртоқ Л. И. Брежнев билан Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг раҳбарларига хўжаликнинг эришган муваффақиятлари тўғрисида гапириб бердилар.

Душанбада ўртоқ Л. И. Брежнев Тожикистон Компартияси Марказий Комитети, Тожикистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг раҳбарлари билан бирга республика халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини бориб кўрди.

3 сентябрда ўртоқ Л. И. Брежнев Тожикистон Компартияси Марказий Комитетида Марказий Комитет бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлари билан учрашди.

Шу куни Душанбада республика партия активининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари ва Марказий Комитет аъзолигига кандидатлари, шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари, меҳнаткашлар депутатлари район ва шаҳар Советлари ижроия комитетларининг раислари, республика министрликлари ва идоралари, касаба союз ва комсомол органларининг раҳбарлари, илғор саноат корхоналари ва совхозларнинг директорлари, колхоз раислари, Тожикистон Компартияси Марказий Комитети аппарати, Тожикистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг масъул ходимлари қатнашдилар.

Партия активи йиғилишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев қатнашди.

Йиғилишда республика меҳнаткашлари Ленин юбилейи йилида ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ж. Расулов Тожикистон саноат корхоналари ва қурилишларининг коллективлари, қишлоқ хўжалиги ходимлари юбилей йилида алоҳида шавқ-завқ билан меҳнат қилиб, беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажаришга ҳаракат қилмоқдалар, деди.

Йиғилишда партия ходимлари, корхона ва колхозларнинг раҳбарлари сўзлашди.

Йиғилиш қатнашчилари қизғин кутиб олган ўртоқ Л. И. Брежнев катта нутқ сўзлади. У республиканинг беш йилликни муваффақиятли бажариш учун куч-ғайрати ва меҳнатини барча халқимиз сингари аямай, халқ хўжалигининг умумий ривожланишига ва совет Ватани мудофаасининг мустаҳкамланишига муҳим ҳисса қўшаётган партия ташкилоти ва барча меҳнаткашларига КПСС Марказий Комитети номидан зўр қониқиш ва мамнуният изҳор этди. Советлар мамлакатининг барча меҳнаткашлари каби Тожикистон меҳнаткашлари ҳам КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун умумхалқ социалистик мусобақа байроғини баланд кўтардилар.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Тожикистондаги энергетика ва гидротехника қурилишининг жуда катта аҳамияти тўғрисида, республикада бўлган катта-катта резервлар ҳақида, тожик қишлоқлари меҳнаткашлари турмушининг маданий-маиший шароитларини яхшилаш вазифалари тўғрисида гапирди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев ўз нутқида мамлакатимиздаги ички аҳвол ҳамда ҳозирги халқаро аҳвол масалалари хусусида муфассал тўхталиб ўтди.

Йиғилиш қатнашчилари ўртоқ Л. И. Брежнев нутқини зўр эътибор билан тингладилар. Унинг нутқи узоқ давом этган гулдурос қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди. (ТАСС).

4.100.000 ТОННА УЧУН

Республика областларида пахта тайёрлаш ва дефолиациянинг бориши тўғрисида 1970 йил 3 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда тайёрланган пахта	Мавсум бошидан буён тайёрланган пахта	Шу жумладан машинада терилган пахта	Дефолиация қилинган майдон (гектар ҳисобида)	Планнинг бажарилиш проценти
Бухоро	1,43	8,58	0,19	20746	18,86
Қашқадарё	1,06	2,23	—	5282	10,16
Сурхондарё	0,53	1,19	—	3701	4,11
Фарғона	0,20	0,20	—	—	—
ҚҚ АССР	0,06	0,18	—	—	—
Андижон	0,06	0,09	—	—	—
Сирдарё	0,02	0,04	—	1880	0,88
Наманган	0,04	0,04	—	248	0,38
Тошкент	—	—	—	5246	3,75
Хоразм	—	—	—	444	0,89
Самарқанд	—	—	—	56	0,05
Республика бўйича:	0,27	1,05	0,01	37603	3,29
Шу жумладан ингичка толали пахта					
Сурхондарё	1,00	2,50			
Бухоро	0,31	1,00			
Қашқадарё	0,16	0,34			
Республика бўйича:	0,68	1,74			

ЯНГИ ТОШКЕНТНИНГ БУГУНГИ ЖАМОЛИ.

А. Тўраев фотоси.

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари амалда.

ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚ АҲИЛ, ИТТИФОҚ

«СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ» газетаси бугун шу йирик сарлавҳалар остида Ўзбекистон пойтахти — Тошкентнинг республика колхоз ва совхозларига оталиқ ишлари тажрибасига бағишлаб махсус саҳифа чиқарди.

Шу саҳифада Тошкент экскаватор заводи, «Таштекстильмаш» заводи, В. П. Чкалов номидаги авиация заводи, Улуғ Октябрь 50 йиллиги номидаги авторемонт заводи, «Главташкентстрой»нинг «Ташижстройтрести» машинасозлик технологияси давлат конструкторлик бюроси ва грампластинкалар заводи коллективларининг колхоз ва совхозларга оталиқ ёрдами юзасидан қиладиган ишлари тўғрисида шу корхона раҳбарларининг мақолалари, газетанинг махсус мухбирлари А. Узилевский билан К. Мадалиевнинг «Дўстлик» сарлавҳали лавҳаси, Сирдарё область Гулистон районидаги Ленин номли колхоз партия ташкилоти секретари Бектемир Соибназаров ва колхоз бош бухгалтери Яҳё Шариповларнинг мақолалари, шунингдек фактлар ва рақамлар босилган.

Индустриал Тошкент корхона ва ташкилотларининг коллективлари Ўзбекистон колхоз ва совхозларига оталиқ ёрдамини кучайтирмоқдалар

ЭНГ МУҲИМ ВА ҲАММА БАЖАРИШИ ЛОЗИМ БЎЛГАН ВАЗИФА

С. РАСУЛОВ,
Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари

Ўзбекистон пойтахти Тошкентдаги саноат, қурилиш корхоналари, фан ва маданият муассасаларининг коллективлари республика қишлоқ хўжалиги ва мамлакатимизнинг бутун пахтачилик зонаси меҳнатчилари билан қалин дўст бўлиб, бир-бирларига амалий ёрдам бериб турибдилар.

Бу традицияга совет даврида негиз солинди. Тошкент саноатининг ривожланиши қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларини қуришдан бошланди. Қурилишларда шаҳарликлар билан бирга қўшни районларнинг деҳқонлари ҳам меҳнат қилишди. Республикамизда фаннинг ривожланиши суғориладиган деҳқончилик илмий-тадқиқот институтларини вужудга келтиришдан бошланди. Бу институтларнинг коллективлари Россия Федерацияси, Украина ва Закавказье республикалари олимларидан ҳамда Ўзбекистон далалари ва фермаларида амалий иш мактабини ўтган энг яхши мутахассислардан таркиб топди.

Пахтачилик учун машиналар ишлаб чиқариш борасида Тошкент мамлакатимизда етакчи ўринни эгаллаб турибди ва суғориладиган деҳқончиликнинг кўпгина тармоқлари учун, аввало, пахтачилик учун илмий марказ бўлиб қолди, деб айтишга эндиликда бизда ҳамма асослар бор. Мана шуларнинг ҳаммаси республика қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун Тошкент шаҳар партия ташкилоти ва шаҳардаги барча меҳнаткашлар зиммасидаги масъулиятни ҳам белгилаб берди. Ҳозир биз КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларига асосланиб, қишлоқ билан алоқамизни кучайтирмоқдамиз, колхоз ва совхозлар учун техника ишлаб чиқаришнинг кенг программасини белгилаб олдик ва бу программани амалга оширмоқдамиз, шаҳар корхоналари, ташкилотлари, муассасалари коллективларининг қишлоқлардаги оталиқ ишларини кучайтирмоқдамиз.

Тошкент корхоналари бултурги йилдагига нисбатан икки қаторли машиналарга айлантириб ҳисоблаганда пахта териш машиналарини 820 та, тракторларни 1500 та, сеялкаларни 1707 та ва экскаваторларни 128 та кўп тайёрлаб беради.

«Ташсельмаш» заводининг коллективи пахтачилик учун кенг қаторли ва кенг қамровли машиналар ишлаб чиқаришни муваффақиятли равишда ўзлаштирмоқда. Тўрт қаторли пахта териш комбайнларини ишлаб чиқариш ой сайин кўпайтирилмоқда ва шу билан бир вақтда иш унуми ундан ҳам кўпроқ бўлган олти қаторли пахта териш машиналарини синовдан ўтказиш давом этмоқда.

Республикадаги трактор машинасозлигининг тўнғичи бўлган Тошкент трактор заводини қуриш ишлари тез суръатлар билан бормоқда. Бу йирик корхонанинг коллективи суғориладиган зонадаги колхоз ва совхозларни пахтачиликка мўлжалланган бақувват, иш унуми юксак бўлган тракторлар билан таъминлашдан иборат жуда муҳим проблемани ҳал қилмоқда. Заводнинг бош конвейеридан шу дамгача 8 мингга яқин машина тайёр бўлиб чиқди.

Тошкент экспериментал биология институти селекционерларининг кўп йиллардан бери олиб борган илмий қидириш ишлари катта муваффақият билан якунланди. Улар ғўзанинг вилтга бардош берадиган учта янги навини кенг ёйиш учун топширдилар ва бу навларга «Тошкент пахтаси» деб ном қўйилди. Олимлар бошқа янги навлар устида тадқиқотларни давом эттирмоқдалар, суғориладиган экинлар агротехникасини, мелиорация ва ирригация методларини такомиллаштирмоқдалар. Бунда шуни ҳам айтиб ўтиш муҳимки, машинасозлар каби олимлар ҳам колхоз ва совхозлар билан бевосита алоқа боғламоқдалар, хўжаликларга тез-тез бориб турадилар ва етилган масалаларнинг ҳаммасини тажрибакор кишилар билан биргаликда ҳал этмоқдалар.

Тошкентдаги марказлаштирилган юк ташиш шаҳар трестининг раҳбарлари ва шофёрлари Сирдарё ва Қашқадарё областларидаги колхоз ва совхозлар билан яхши дўст бўлиб қолишди. Шу корхоналарнинг юзлаб машиналари ҳар йили ғалла ўримида ва донни ташиб беришда қатнашади. Трест қишлоқда аъло даражада ишлаганлиги учун Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи шу трестда доимий сақланиш учун қолдирилди.

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленумидан кейин ташкилотларнинг оталиқ иши ҳам анча амалий тус олди. Кўпдан бери чуқур томир ёйиб келаётган бу иш шаҳар партия ташкилоти ва шаҳар меҳнаткашлари фаолиятининг ажралмас қисми бўлиб қолди.

Оталиқ қилувчи коллективлар ҳар йили қишлоқ хўжалик ишларининг долзарб пайтида ўз бригадаларини — техникани ремонт қилиб берадиган мутахассисларни, машиналари билан бирга шофёрларни, пахта териш машиналарининг махсус курсларда тайёрланган ҳайдовчиларини ва қўлда пахта терувчиларни қишлоқларга юборадилар. Масалан, бултур пахта терими даврида колхоз ва совхозларга кўчма автоустахоналари билан бирга 50 тадан кўпроқ ремонт бригадалари ва 110 минг теримчи юборилди.

Ўроқ ва Болға байрамлари анъанавий байрам бўлиб қолди. Қишлоқ хўжалик ишлари тугаллангандан кейин оталиқ қилувчи коллективларнинг катта-катта группалари қишлоқларга жўнаб кетадилар, худди шу вақтнинг ўзида эса қишлоқ меҳнаткашларининг вакиллари шаҳарликлар ҳузурида меҳмон бўлишади. Ўзаро ҳамкорлик билан қилинган ишлар якунланади, одамлар ўз коллективларининг ютуқларини айтиб беришади, мўлжаллаб қўйган планларини, қилмоқчи бўлган янги ишларини бир-бирларига ҳикоя қилиб беришади, социалистик мусобақа мажбуриятлари қабул қилишади. Байрамлар халқ сайили, бадиий ҳаваскорлик коллективларининг шаҳар театрлари артистларининг концертлари билан якунланади.

Биз оталиқ ишларининг амалий синовдан ўтган формаларини мустаҳкамлаб, шаҳар ва қишлоқ партия ҳамда совет органлари ўртасидаги, саноат корхоналари, ташкилотлар, муассасалар, колхоз ва совхозларнинг коллективлари ўртасидаги амалий алоқаларнинг тағин ҳам кенг, тағин ҳам хилма-хил бўлиб ривожланишига ва кун сайин мустаҳкамланишига эришмоқдамиз.

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленумидан кейин орадан сал вақт ўтмай, шаҳар коллективларининг вакиллари ўзлари оталиққа олган хўжаликларга бориб келишди. Тошкент корхоналари, ташкилотлари, муассасалари қўшни областларнинг колхозлари ва совхозларида қиладиган оталиқ ишлари планларини ўша жойнинг ўзида биргаликда тузиб чиқишди.

Қишлоқ хўжалиги учун белгиланган топшириқларнинг ўз вақтида бажарилишини доимий контрол қилиб туришни, қишлоққа машиналар ва ускуналар, запас қисмлар, қурилиш материаллари ва бошқа материаллар етказиб беришни кўпайтиришнинг қўшимча резервлари ва манбаларини қидириб топиш, энг янги техника, фан муваффақиятларини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига жорий қилишга актив кўмаклашишни шаҳар партия ташкилоти бундан буён ҳам ўзининг муҳим вазифаси деб билади.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XIX пленумида республика қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш истиқболлари кўрсатиб берилди. КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қароридан келиб чиқадиган вазифалар белгилаб олинди. Мана шуларни ҳисобга олиб шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, ишлаб чиқариш коллективлари амалга ошираддиган тадбирлар ишлаб чиқилди.

Шаҳар меҳнаткашлари орасида КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг материалларини тушунтириш кенг авж олдирилди. Аҳолининг ҳамма табақалари — корхоналар, қурилишлар, ташкилотлар, муассасаларнинг ходимлари, студентлар ва ўқувчилар Пленум қарорлари билан таништирилмоқда, социалистик қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришдан иборат жамоатчилик ишидан бирон киши ҳам, бирон коллектив ҳам четда қолмаслиги учун ҳамма чоралар кўрилмоқда.

Шаҳар коллективлари КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг чақириғига жавобан қишлоқда оталиқ ишларини кучайтириш борасида оширилган мажбуриятлар олиб, бу мажбуриятларни муваффақиятли равишда амалга оширмоқдалар. «Ташсельмаш» заводи иккинчи ва учинчи кварталларда қишлоқ хўжалик машиналарига керакли запас қисмларни 400 минг сўмлик миқдорида кўп ишлаб чиқаради. Қуйилиқ ремонт-механика заводининг коллективи меҳнат унумдорлигини ошириш, технологияни такомиллаштириш йўли билан пландан ташқари 125 та оғир трактор двигателини ремонт қилиб беради. Чкалов номидаги Тошкент авиация заводида паррандачилик фермалари учун батареяли комплектлар пландагидан 100 дона кўп ишлаб чиқарилади. Тўқимачилик комбинати, «Таштекстильмаш» заводи, абразив буюмлар комбинати коллективлари ўзлари оталиққа олган колхозлар ва совхозларга юбориш учун кўпгина ускуна, мосламалар ва материаллар ажратиб қўйишди. «Компрессор» заводи, инструменталь заводи, «Ташкенткабель», электротехника заводи қишлоққа кўп маҳсулот жўнатмоқда. Ремонт-экскаватор заводи республиканинг ирригация қурилишлари учун асосий программасидан ташқари яна бир неча минг тонна металл конструкциялар тайёрлаб беради.

Тошкент корхоналари теплицаларни, пахта қуритиш-тозалаш цехларини газлаштириш чорвачилик фермаларини механизациялаш, электрлаштириш, телефон ва радио алоқаларини кенгайтириш, ишлаб чиқариш ва маданий-маиший объектлар қуришда колхоз ва совхозларга кўмаклашмоқдалар. «Главташкентстрой»нинг қурилиш ташкилотлари йил охиригача қишлоқларда бир ярим миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажариш, уй-жой бинолари, дала шийпонлари, теплицалар, сабзавот ва меваларни қайта ишлаш цехларини қуриб бериш мажбуриятини олдилар.

Шаҳарнинг лойиҳалаш институтлари ерларни сув билан таъминлаш ва мелиоратив ҳолатини яхшилашга оид катта ҳажмдаги қидириш ва лойиҳалаш ишларини бажариб берадилар. «Теплоэлектропроект» институти Ўрта Осиё бўлимининг коллективи Мирзачўлнинг қўриқ ерида ташкил этилган «Фарғона» совхозига хўжаликни энергия билан таъминлаш ва ёрдамчи бинолар қуриш лойиҳасини тузиб бермоқда. Бир қанча коллективлар қишлоқлар учун уй-жой ва ишлаб чиқариш биноларининг лойиҳаларини тузиш устида ишламоқдалар. Конструкторлик бюролари, озиқ-овқат ва маҳаллий саноат корхоналари, ўқув ва илмий тадқиқот институтлари, медицина, савдо муассасаларининг коллективлари, ижодий союзлар ҳам умумий ишдан четда қолмадилар.

Юқорида айтиб ўтилган ишларнинг ҳаммаси бу йил бажариладиган планлар ва ишлар жумласига киради. Ҳозир шаҳардаги коллективларнинг ҳаммасида янги беш йиллик даврида бажариладиган оталиқ ишларининг программаси тузиб чиқилмоқда. Яқин вақтларнинг ўзидаёқ бу ишларнинг миқёсини ва характерини анча кенгайтириш кўзда тутилмоқда. Тошкент тез ўсмоқда, ҳозир шаҳар аҳолиси 1 миллион 400 минг кишидан ошиб кетди. Шаҳар теварагидаги чорвачилик ва сабзавотчилик базаларини кенгайтириш мўлжалланмоқда. Катта сутчилик ва гўштчилик комплексларини, механизациялашган теплицаларни барпо қилишда, янги ерларни ўзлаштиришда ва қишлоқда маданий-маиший қурилиш ишларини бажаришда корхоналаримиз, қурилиш ташкилотларимиз, лойиҳалаш ва илмий институтларимиз жуда актив қатнашадилар.

Ҳозирги вақтда Тошкентдаги 500 га яқин завод ва фабрика, муассаса, қурилиш ташкилотлари ва бошқа ташкилотларнинг коллективлари қишлоқ устидан оталиқ қилмоқда. Шаҳар билан қишлоқнинг ҳамдўстлиги планига партиявий ишлар тажрибасини айирбошлаш, иқтисодий ўқувни ташкил этиш, қишлоқ меҳнатчиларига хизмат кўрсатиш ишларини яхшилашга амалий ёрдам кўрсатиш тадбирлари киритилган. Шаҳар партия ташкилоти мўлжаллаб қўйган тадбирларнинг ҳаммаси тўла ҳажмда ва кўзда тутилган муддатларда амалга оширилишини контрол қилиб турибди.

Ўзбекистон далаларида мўл пахта ҳосили етилмоқда. Аввалги йилларда бўлгани каби бу йил ҳам Тошкент меҳнаткашлари пахта теришда жуда актив қатнашадилар. Шу кунларда малакали юзлаб токарлар, слесарлар, техниклар, механиклар қишлоқларга жўнатилди, улар пахта териш техникасини тайёрлашда қатнашмоқдалар. Шаҳардаги машина ҳайдовчилардан 500 дан кўпроқ киши курсларда ўқиб чиққанларидан кейин пахта териш машиналарида ишга киришади.

Тошкент коммунистлари ва барча меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларини муваффақиятли амалга ошириш ва партиямизнинг XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, барча саноат корхоналари, қурилишлар ва транспорт коллективларининг йиллик ва беш йиллик планларини ҳамда социалистик мажбуриятларини ҳеч сўзсиз бажаришларини таъминлашни, қишлоқ билан оталиқ алоқаларини бутун чоралар билан мустаҳкамлашни, коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида янги муваффақиятларга эришишни ўзларининг бурчлари деб билмоқдалар.

«Сельская жизнь» газетаси 1970 йил 3 сентябрь.

ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

(Боши 1-бетда).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республика партия ташкилотининг энг муҳим вазифаларидан бири КПСС XXIII съезди ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VIII Пленумининг саноатда, қурилишда ва транспортда илмий-техника тараққиёти суръатларини жадаллаштириш тўғрисидаги қарорларини оғишмай бажаришдан иборат деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотларига фан ва техника ютуқларини жадаллик билан ишлаб чиқаришга жорий этишда коллективларнинг курашини кучайтириш, асосий ишлаб чиқариш фондларидан яхшироқ фойдаланиш учун зўр бериб курашиш, меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатларини жадаллаштириш, корхоналар ва қурилишлар ишининг ҳамма техника, иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш, бу энг асосий масалани ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишга бўйсиндириш вазифасини топширдилар.

Министрликлар, идора ва корхоналар раҳбарларига янги техника планларини тузиш чоғида қўл меҳнатини механизациялаш, айниқса ёрдамчи ишларда қўл меҳнатини механизациялашга биринчи даражали эътибор бериш таклиф этилди. Уч ой мобайнида қўл меҳнати кўп бўлган ҳар бир корхонада ҳамма участкалар текширишдан ўтказилсин, қўл меҳнатини механизациялаш тадбирлари тасдиқлансин, техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлашнинг перспектив планлари ишлаб чиқилсин.

Область, шаҳар, район партия комитетлари зиммасига қуйидаги вазифалар юклатилди:

—бу иш алоҳида назорат остига олинсин, токи 1970 йилнинг охирига қадар ҳар бир корхонада юқорида зикр этилган план тузиб чиқилсин;

— янги техника юзасидан тузиладиган планларнинг сифати ва асослангanлиги учун кадрларнинг масъулияти оширилсин. Шунга эришмоқ керакки, амалга оширилган тадбирлар меҳнат унумдорлигининг кескин ўсишига ёрдам берсин.

Республика министрликлари ва идоралари зиммасига қуйидагилар юкланади:

— коллегия мажлисларида янги техникани жорий этиш масалалари мунтазам кўриб чиқилсин. Бу соҳадаги қарорларнинг амалда бажарилиши юзасидан назорат кучайтирилсин;

— янги техника жорий этилаётганда банк кредитидан, ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондларидан, корхона ва ташкилотлар ходимларини техника тараққиётига оид планлар ва тадбирларни бажарганлиги учун моддий рағбатлантириш системасидан кенгроқ фойдаланилсин;

— ўз қарамоғидаги корхоналарда механизация воситалари билан таъминлаш ва уларни жиҳозлаш учун ихтисослашган тармоқ ишлаб чиқариш базалари тузиш тўғрисидаги масалани ҳал этиш;

— меҳнатни, ишлаб чиқаришни ва бошқаришни илмий асосда ташкил этиш юзасидан, корхона ва тармоқларни бошқаришнинг автоматлашган системаларини бунёд этиш бўйича ишларни жадаллаштириш.

Республика халқ контроли комитетига ва унинг жойлардаги органларига ишлаб турган ва ҳали ўрнатилмаган ускуналарга хўжасизларча муносабатда бўлиш фактларига қарши яна ҳам кескинроқ курашиш, умумхалқ мулки бўлган асосий ишлаб чиқариш фондларидан яна ҳам яхшироқ фойдаланишга эришиш, нозарур ускуналарга буюртма берган хўжалик раҳбарларини, ускуналарни ёмон асраётган, унинг монтажини чўзаётган ва лойиҳада мўлжалланган қувватларни ишга туширишни пайсалга солаётган хўжалик раҳбарларини қаттиқ тергаб туриш таклиф этилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси, республика министрликлари ва идораларига, илмий муассасаларга, олий ўқув юртларига лойиҳа, конструкторлик ташкилотлари ва корхоналарига КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1968 йил 24 сентябрда чиқарган «Илмий ташкилотлар ишининг самарадорлигини ошириш ҳамда фан ва техника ютуқларидан халқ хўжалигида фойдаланишни жадаллаштириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг шу масала юзасидан чиқарган қарорини қатъият билан бажариш тавсия этилди.

Ўз қарамоғида илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари бўлган республика министрликлари ва идораларига шу илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари фаолияти устидан назоратни кучайтириш, илмий тадқиқотлар йўналишини ва унинг тематикасини белгилаш масаласига ишнинг кўзини билиб ёндашиш, ўз ишини ўтаб бўлган ёки йиллар мобайнида бирон бир самара бермаган илмий лабораториялар, бўлимлар ва бошқа шохобчаларни тарқатиб юбориш таклиф этилди. Истиқболи бўлган тадқиқотларни бажармоқ учун янги лаборатория ва бўлимлар тузилсин, ходимларни аттестациядан ўтказиш ва ҳар бир илмий муассаса фаолиятига баҳо бериш мунтазам ўтказиб турилсин. Завод илмий тадқиқот лабораторияларининг фаолиятини яхшилаш, уларни энг янги ускуна билан жиҳозлаш ҳамда экспериментал базасини кенгайтириш учун зарур чоралар кўрилсин.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги эътибори олий ўқув юртларида тармоқ илмий тадқиқот лабораториялари шохобчасини ривожлантириш қониқарсиз эканлигига жалб этилди ва бу министрликка манфаатдор министрликлар билан биргаликда республиканинг техникавий олий ўқув юртларида тармоқ лабораторияларини тузиш масаласини ўрганиб чиқиш топширилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги стандартлар, мезон ва ўлчов приборлари комитетининг вакилига Давлат план комитети, Фанлар Академияси, республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ва бўлак манфаатдор ташкилотлар билан биргаликда икки ой муддатда илмий ускуналардан фойдаланишнинг самарадорлигини янада ошириш, илмий тадқиқот, лойиҳа ва конструкторлик ташкилотлари учун приборлар бериб турадиган прокат базаси ишини яхшилаш юзасидан таклифлар ишлаб чиқиш топширилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область, шаҳар, район партия комитетлари зиммасига қуйидаги вазифаларни юклади:

— бошланғич партия ташкилотларига уларнинг ҳамма янги ва прогрессив ишлар учун курашида ёрдамни кучайтириш;

— меҳнаткашларнинг техника тараққиёти вазифаларини ҳал этишда иштирокининг турли-туман формаларидан янада кенгроқ фойдаланиш: шу жумладан, ишлаб чиқаришнинг техникавий даражаси ва чиқарилаётган маҳсулотнинг техникавий даражаси бўйича оммавий кўриклар техникавий муаммоларни энг яхши ҳал этиш бўйича конкурслар ўтказиш, ишчилар ва инженер-техник ходимлардан комплекс ижодий бригадалар тузиш, ҳар бир иш жойида меҳнат унумдорлигини оширишнинг шахсий ва бригада планларини тузиш; Бу масалаларни партия йиғилишларида ва ишчиларнинг йиғилишларида ҳар томонлама муҳокама этиш;

— саноат, қурилиш ва транспорт кадрларининг малакасини ошириш, уларнинг янги техника ва фан соҳасидаги, ишлаб чиқариш экономикаси хусусидаги билимларини, ишчилар ва айниқса ёш ишчиларнинг техникавий савиясини ошириш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиш;

—меҳнаткашлар ўртасида оммавий-сиёсий ишни кучайтириш; бу оммавий-сиёсий ишни ҳар бир корхона ва қурилиш олдида турган конкрет вазифалар билан чамбарчас боғлаб олиб бориш,

— область ва шаҳар партия комитетлари ҳузурида илмий-техника тараққиётига кўмаклашувчи советлар тузишни жадаллаштириш.

Ўзбекистон касаба союзлари Советига ихтирочилар ва рационализаторлар жамиятлари, илмий-техника жамиятлари ишига раҳбарликни яхшилаш, илмий-техника тараққиётининг туб муаммоларини ҳал этишга доимо ишлаб турадиган ишлаб чиқариш кенгашларини яна ҳам кенгроқ жалб этиш, худди шу ишга жамоатчилик асосида ишлайдиган турли-туман кенгашлар, бюролар, лабораторияларни кенгрок жалб этиш топширилди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига, бошланғич комсомол ташкилотларига ёшларнинг техникавий ижодиётини яна ҳам тараққий эттириш, новаторлар, рационализаторлар ва ихтирочилар сонини кенгайтириш тадбирларини белгилаш таклиф этилди, профессионал маҳорат конкурслари ва кўрикларини ўтказиб туриш, ўз касбининг моҳир устаси, деган номни олиш учун мусобақани кенгайтириш, ҳар бир йигит ва қизни илмий-техника тараққиётига тўғонoқ бўлаётган камчиликларга муросасиз бўлиш руҳида тарбиялаш топширилди.

Газета ва журналлар, радио ва телевидение редакцияларига коллективларнинг илмий-техника тараққиёти учун курашини турли-туман бўёқларда яхшироқ ёритиш, ижобий тажрибани кенгроқ кўрсатиб бериш, қолоқлик, турғунлик ва консерватизмга қарши дадилроқ чиқиш вазифаси топширилди.

Область, шаҳар, район партия комитетларига икки ой муддат ичида саноат, қурилиш ва транспорт корхоналаридаги, республика министрликлари ва идораларидаги, илмий-тадқиқот ва лойиҳа институтларидаги, конструкторлик бюролари ва олий ўқув юртларидаги ҳамма бошланғич партия ташкилотларида беш йиллик мобайнида илмий-техника тараққиёти соҳасидаги ишларни муҳокама қилиб якун ясаш ҳамда фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш суръатларини амалга ошириш юзасидан тадбирлар белгилаш тавсия этилди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми қишлоқ хўжалигининг барча соҳалари қатори пахтачиликнинг ҳам ойдин йўлини белгилаб берди. Советлар мамлакатининг асосий «оқ олтин» ўлкаси бўлган республикамиз пахтакорлари Пленум қарорларидан илҳомланиб, янги марралар сари отландилар Тошкент область, Оққўрғон районидаги Ленин орденли «Ўзбекистон ССР 5 йиллиги» тажриба-намуна совхозининг заршунослари ҳам улуғ юбилей йилида она-Ватанга ҳар қачонгидан кўпроқ дурдона армуғон этишга аҳд қилдилар. Улар, бу йил совхоз тарихида энг юқори ҳосил етиштириб, 25 иш кунида зафар маррасига етамиз, 4 минг 200 гектар майдоннинг ҳамма ҳосилини машиналарда йиғиб-териб оламиз, демоқдалар. Қуйида совхоз директори Зокир Мақсумов пахтакорлар ва механизаторларнинг меҳнати, жасорати ва иш тажрибалари ҳақида ҳикоя қилади.

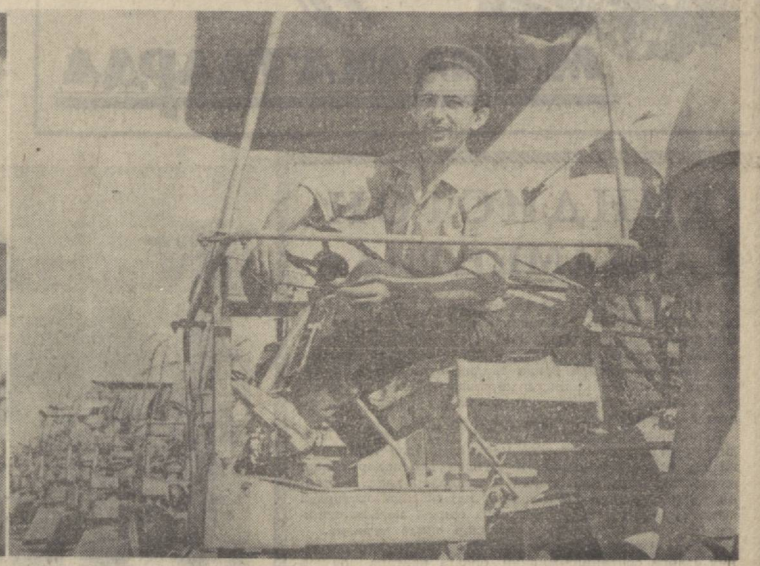

Совхоз механизаторлари бу йил етиштирилган ҳосилнинг деярли ҳаммасини машиналарда териб олиш ва ҳосил йиғим-теримини қисқа муддатда тугаллаш ҳақида сўз беришди. Шу мақсадда улар барча терим агрегатларини сифатли ремонт қилиб, сафга тизиб қўйишди. Чапдаги суратда: мавсумда 100 тоннадан ортиқ пахта териш ҳақида сўз берган илғор механик-ҳайдовчи У. Акбаров. Унгдаги суратда эса, ремонтдан чиқарилган ва ишга шайлаб қўйилган ўз терим агрегатини яна бир марта текшириб кўраётган механизатор И. Домбоевни кўриб турибсиз.

А. Абалян ва В. Сироткин фотолари.

КАРВОННИ МАШИНАЛАР ТОРТАДИ

Зокир МАҚСУМОВ,
Ленин орденли «Ўзбекистон ССР 5 йиллиги» тажриба-намуна совхозининг директори.

1. 25 КУНДА МАРРАГА ЕТАМИЗ!

Ўзбек халқининг мақолларидан бирида «аввал ўйла, кейин сўйла» дейилади. 25 кунда маррага етамиз дейишдан аввал биз ҳам узоқ ва жиддий ўйладик. Бу шунчаки чама ёки мўлжал эмас, конкрет режадир. Қолаверса, бу мутахассислар, тажрибали пахтакорларимиз сўзи. Нималарга асосланиб шундай демоқдамиз?

Биз ҳар йили ҳам август ойида пахта йиғим-теримини планлаштириш ишларини ҳал қилиб оламиз. Қайси пайкалнинг авжи қанақа, қайси бўлим, бригада ва звенода аҳвол қандай, дефолиация тайёргарлиги ва уни қандай ўтказиш, механизаторлар тайёргарлиги ва техника кўриги, хуллас, терим қачон бошланиб, ҳар куни қайси звено, қайси бригада ва бўлим қанчадан пахта топширади, ҳар бир машинада қанчадан териладн, деган саволларнинг ҳаммасига жавоб топишга ҳаракат қиламиз. Бу йил ҳам шундай бўлди. Куни кеча ўтказилган анъанавий «август йиғилиш»имиз терим муаммоларини муҳокама қилди. Совхоз механизаторлари иштирокидаги бу йиғинда совхоз агрономи Степан Фомич Горбатов далалардаги ҳосил ҳақида ахборот берди. Бош инженеримиз Жўра Ҳайдаров техника кўриги ҳақида, бош ихтисосчи Михаил Данилович Калужский эса пахта йиғим-теримига белгиланган сарф-ҳаражатлар тўғрисида ҳисобот бердилар.

Мен бу йиғилишнинг мазмунини батафсил баён қилиб бермоқчи эмасман. Бундай муҳокамалар йиғим-терим арафасида ҳамма пахтакор хўжаликларда ҳам ўтказилади, албатта. Коллективнинг фикри ва маслаҳатлари жамланади. Лекин бизнинг бу йилги йиғинимиз шу билан характерлики, совхозимиз пахтакорлари дилидан улуғ мақсадлар жой олган, улар ҳар қачонгидан ҳам юксакроқ марраларни мўлжалламоқдалар. Бунинг илҳомбахш манбалари ҳаммага маълум. Бу йил—доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги кенг нишонланган улуғ юбилей йили. Бу йил жонажон партиямизнинг XXIV съездига армуғон тайёрлаш учун энг яхши фурсат. Бу йил-улуғвор беш йилликнинг сўнгги якунловчи йили. Ҳар бир совет кишисининг бу буюк воқеалардан куч ва қувват топганлиги, нур ва шуур эмганлиги сир эмас. Биз, КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини ҳаётга жорий этиб, пахтачиликни яна ҳам юксалтириш йўлида бир қанча амалий тадбирлар қўлламоқдамиз. Мана тўрт йилдирки, Ўрта Осиё пахтачилик машина-тракторларини синаш станцияси хўжалигимизда ўз тажрибаларини синовдан ўтказмоқда. Пахтачилигимизнинг бир қатор «пўлат от»лари дастлаб бизнинг далаларимизда, бизнинг механизаторларимиз қўлида синовдан ўтиб, ҳаётга йўлланма олганлиги билан фахрланамиз. Лекин, айни пайтда, бу бизнинг зиммамизга янги мажбурият юклайди, яъни тажриба-намуна хўжалиги ҳамма соҳада намуна бўлиши, бу билан техниканинг қудратини амалда намойиш қилиши керак-да!

Юқорида мен пахтакор ва механизаторларимизни юксак марраларга чорлаётган, 25 иш кунида зафар қучишга ундаётган, қалбларга қувват бахш этаётган маънавий омиллар устида тўхталдим, холос. Булар, шубҳасиз, пахтакорларимизни совхоз тарихида мисли кўрилмаган зафарларга чорлайди. Лекин, биз, айни пайтда сўз бературиб, далалардаги ҳосилнинг мўлжалини унутганимиз йўқ. Ваъдага вафо қила оладиган ҳосил тўплай олдикми? Ишимиз сўзимиз билан баробар бўляптими? Ана шу саволлар бизни бирон дақиқа ҳам тарк этгани йўқ. Бу бизни ҳар доим топширилган иш учун жавобгарликни чуқур ҳис қилишга, бурчни шараф билан оқлашга, мардона субут сақлашга, ўз-ўзига ва бошқаларга талабчанликни оширишга даъват этиб келди.

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми пахтачиликнинг равнақини белгилаб берди. Пленум қарорларида пахтачиликнинг ривожи, келажаги уч асосий омил — механизациялаштириш, химиялаштириш, янги ерлар ўзлаштириш ва экин майдонларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш билан белгиланишини оқилона кўрсатиб берди. Биз 25 иш кунида маррага етамиз деб сўз берар эканмиз, ана шу уч омилга таянган ҳолда иш тутамиз. Хўш, 25 иш кунида маррани эгаллаш учун нималарни амалга оширамиз.

2. ДЕФОЛИАЦИЯ СИРЛАРИ

Ғўза шундай ниҳолки, у парвариш, илм ва тажриба билан тирик. Дефолиация — ана шундай илм ва тажрибанинг маҳсулидир. Замонавий химия шарофати билан бино бўлган дефолиация ҳаммамизнинг кўз ўнгимизда ҳаётга оғир йўл билан кириб борди. Бу диалектик қонун албатта. Эскилик янгиликка ўз ўрнини осонликча бўшатиб бермайди. Дефолиация ўзини батамом оқлаган ҳозирги даврда ҳам чекка-чеккада дефолиациянинг «ғийбатини» қилаётганлар топилиб қолади. Лекин улар дефолиация илмини мукаммал эгалламаганликларини тан олишмайди, албатта. Шу сабабли бизнинг совхозимизда дефолиацияни ўтказиш тажрибаси ҳақида бир оз тўхталмоқчиман.

Дефолиация — илм дедик. Ғўзалар баргини тўкмасдан туриб, машина теримини бошлаш ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Чунки, машиналаримиз бунга мослашганича йўқ.

Эрта-индин дефолиацияни бошлаймиз деб турибмиз. Бироқ дефолиацияни қачон ўтказиш ҳақида ҳеч ким гарантия бера оладими? Бундай «рецепт» йўқ. Бўлиши ҳам қийин. Пахтакорларимиз узоқ йиллик тажрибаларидан сўнг шундай қарорга келдиларки, дефолиация «рецепти»ни ҳар бир йилнинг ўзига хос шароити ва ғўзанинг етилиши белгилайди.

Мен шу кунларда бир нарсани кузатиб юрибман. Бир неча кундирки, бош агрономимиз Степан Фомич (у совхозимизда 40 йилдан бери агроном бўлиб ишлайди) гидрометерологик хизмати бошқармасининг пахтачилик мутахассисларига тарқатадиган ахборот китобчасини варақлагани-варақлаган, унинг рақамларини солиштиргани-солиштирган. Уларни областма-область, районма-район текширгани-текширган. Ҳар сафар янги ахборот келганида шу аҳвол, Степан Фомич ундан бош кўтармайди деса бўлади. Гап шундаки, тажрибакор мутахассис агротехник жиҳатдан яхши билади, биз асосий майдонларга эккан 108-Ф чигитининг ғўзаси 1800 даража ҳарорат эмганда дефолиация учун тайёр бўлади. Бу нав уруғнинг ривожи ҳарорат билан боғлиқ. У ер остида ҳам 82 даража ҳарорат йиғмагунча униб чиқмайди.

Мана гидрометериология хизмати бошқармасининг сўнгги ахборотлари ҳам етиб келди. Бизнинг районимиз шароитида ғўзалар етарли ҳарорат тўплаб бўлибди. Энди биз ўз тажрибамизни ҳам ўтказиб кўрамиз. Бу тажриба нимадан иборат. Ҳар туп ғўзада ўртача битта-иккитадан пахта очилса бас, дефолиацияни бошласак бўлаверади. Буни қандай аниқлаймиз? Ҳар бир пайкалнинг ўртасидан ва икки четкасидан биттадан эгат олиб, ҳар бир эгатдаги юз туп ғўзанинг очилган чаноқларини санаб чиқамиз ва унинг умумий сонини юзга бўлиштирамиз. Ана шу тажриба асосида эрта ва кеч етилаётган майдонларни ҳам бемалол аниқлай оламиз. Бу усул бизни ҳеч қачон доғда қолдирмайди, «алдамайди». Чунки ҳамма пайкалнинг парваришини бир хил деб бўлмайди. Бирида ғўзанинг авжи баланд, бирида пастроқ бўлиши, бошқа бири сувдан, ўғитдан фарқ қилиши мумкин. Бундай фарқи бўлган ғўзалар қуёшдан бир хилда ҳарорат эмган бўлишига қарамай, икки хил етилиши табиийдир. Қачонки, пайкалдаги очилган чаноқларнинг ўртача ҳисоби аниқланганда эса, бу яна ҳам ойдинлашади. Неча йиллардан бери дефолиация муддатини бехато аниқлаб келаётган эканмиз, бунинг учун деҳқонларимизга, уларнинг бой тажрибасига қуллуқ қиламиз.

Дефолиация тақдирини фақат очилган чаноқларгина ҳал қилмайди, албатта. Бу дефолиация ютуғининг бир омили, холос. Бундан ташқари дефолиацияни қандай ўтказиш, самолётларнинг бир текис парвози, қўниш майдонининг бекамукўстлиги, сигналчиларнинг ҳушёрлиги ва айниқса, дорилардан нормаси билан фойдаланиш — булар ҳаммаси дефолиация ютуғининг гарови. Биз ана шу тажрибаларга таяниб иш кўряпмиз. Ҳозирнинг ўзида совхозимиз территориясидаги қўниш майдонида уч самолётимиз дефолиация бошлаш учун байроқча кўтарилишини кутиб турибди. Ҳар йили ҳам дефолиация тайёргарлигини анча барвақт бошлаймиз. Тайёргарликни бир кун кеч бошлагандан кўра бир ҳафта эрта бошлаш фойдали эканлигини яхши биламиз. Ҳозир қўниш майдони қошида 100 тонна цианамид кальций, 9 тонна бутифос ва 107 тонна хлорад магний тайёр турибди. Дефолиация ишида қатнашадиган 20 киши махсус инструктажлардан ўтказилди. Улар махсус кийим-бош ва қўлқоплар билан таъминланган. Учта ОДН ва ОТН тракторлари ҳам механизмларини осиб шай турибди. Аҳоли яшайдиган қишлоқлар атрофидаги пайкалларни ана шу тракторлар ёрдамида дорилаймиз. Аҳоли пунктларидан 1,5 километргача узоқликда бўлган пайкаллар устида самолётлар учирмасликка қарор қилдик. Бунинг учун 300 гектардан ортиқ майдондаги ғўзаларнинг баргини тракторлар ёрдамида тўкишга тўғри келади. Механизаторларимиз бир ҳафтадаёқ бу ишнинг уддасидан чиқадилар.

Ғўзаларимиз нормадаги ҳароратни тўплаб бўлган. Мутахассисларнинг аниқ ҳисобига кўра 1 сентябрдан дефолиацияни бошладик. Ҳар куни 500-550 гектар майдондаги ғўзанинг баргини тўкамиз. Ҳозирги кунда бутун диққат-эътибор дефолиацияни муваффақиятли бошлаб, уни самарали ўтказишга қаратилган. Самарали дефолиация эса, машина теримини юксак унум билан бошлаш ва ўтказиш демакдир.

3. МАШИНА ТЕРИМИНИ ҚАНДАЙ УЮШТИРАМИЗ?

Ҳосилни қисқа муддатда йиғиб-териб олиш кўп жиҳатдан машина теримини қандай уюштиришга боғлиқдир. 25 иш кунида маррага етиш учун машина теримини қандай уюштирмоғимиз керак?

Агар бу масалага чуқурроқ қаралса, машина теримини уюштириш ерга чигит тушган ўша кўклам кунларидан бошланади. Ҳамма майдонга машина теримига мослаб чигит экдик ва ғўза парваришида ҳам кўз ўнгимизда машина терими турди. Машина теримини ўйлаб ниҳоллар бир текис ва бўлиқ бўлсин дедик. Терим машиналари эгатларда равон сузсин деб бирон туп бегона ўт қолдирмасликка уриндик. Ана шуларни кўз олдидан ўтказганда, деҳқонларнинг машина теримини юксак савияда ташкил қилиш учун салкам бутун йил давомида кураш олиб боришини ҳис қилиш қийин эмас. Бинобарин, деҳқон пахтачиликнинг оғир юмушларини муваффақият билан техника зиммасига юклади. Пахтакорлар техниканинг беминнат ёрдамида минглаб гектарларга чигитни бехато қадамоқдалар. Уни техника билан муваффақиятли культивация қилмоқдалар, парваришламоқдалар. Деҳқонлар ғўзага техникада озуқа бермоқдалар, ўсиб-ғовлаб кетганда эса, ана шу техникада «қулоғини» қайчилаб қўйишмоқда. Албатта, буларни осонликча бажараяпти, деб бўлмаса ҳам, маҳорат билан бажаряпти, бемалол уддалаяпти, деб айтиш керак.

Лекин қанча маҳорат ва тажриба билан, қанча меҳнат ва машаққат билан ҳосил етиштирган деҳқон уни йиғиб-териб олишда бироз шошиб қолаётир. Бошқача айтганда, ошни пиширишдан кўра сузиши серташвиш бўлаётгани кўриниб турибди. Лекин шуни дадил айта оламизки, бу оғир ташвишлар узоққа чўзилмайди. Пахта йиғим теримини қисқа муддатларда тугаллайдиган кунлар узоқ эмас. Техника прогресси, сўнгги йиллар тажрибаси ана шундай дейишимизга асос бўлади. Узоққа бормайлик: совхозимизда 50-йилларнинг охирида ҳам машина терими бир неча процентнигина ташкил қиларди, холос. 60-йилларнинг бошида бу рақам 50 процентга етди. 60-йилларнинг ўрталарига келганда, масалан 1966 йилда ялпи ҳосилнинг 76,7 проценти, 1967 йилда эса 83,5 проценти машиналарда териб олинди. Бултургидек энг оғир шароитда ҳам ялпи ҳосилнинг 66,6 процентини машиналарда териб олган эканмиз, барча ҳосилни 100 процент машиналарда териб оладиган давр узоқ эмас. Ахир, деҳқонлар қўлда уруғ сочиб юрган кезларида «чигитни 100 процент тракторлар билан экамиз», дейилган сўзларга ҳам мана шундай ғайри-табиийлик билан қарашганди. Лекин энди пахтакорни ажаблантириш осон эмас, чунки у қудратли техниканинг яратилишида, янада мукаммал бўлишида олимлар қатори ҳисса қўшяпти, кўмаклашяпти. Демак, шундай мўъжизакор машиналарнинг бир қанотини деҳқоннинг ўзи яратмоқда, ижод этмоқда.

Бу йил ялпи ҳосилнинг 95 процентини машиналарда йиғиб-териб оламиз, деб сўз берган механизаторларимиз техникани ана шундай мукаммал эгаллаган. Шу кунда улар теримга команда берилишини сабрсизлик билан кутишмоқда. Чунки ўзинг етиштирган, пешана теринг тўкилган дурдонани териш нақадар завқли!

Марказий ремонт устахонамиз бу йил ҳар қачонгидан самаралироқ хизмат кўрсатди. 105 та пахта териш машинасини барвақт ремонт қилиб қўйдик. Яқинда яна 20 та пахта териш машиналари олдик. Шундай қилиб, тез кунда далаларимизда 125 терим агрегати жавлон уради. 60 та подборшчик, 56 та кўсак териш машиналари ҳам «зангори кемалар» ёнида катта мавсумга шай туришибди. Пахта ташийдиган 50 та трактор, 280 та тележка, 14 та юклагич, 40 та кўсак чувиш машиналари йиғим-теримда деҳқонларимизга мададкордир. Барча техникамизни барвақт сафга тизишда ремонтчилар коллективининг хизмати беқиёс бўлди.

Биз 25 иш кунида маррага етиш ва 95 процент ҳосилни машиналарда йиғиб-териб олиш учун барча турдаги техникани созлаб қўйдик. Бутун август ойи давомида бош инженер Жўра Ҳайдаров бошчилигидаги комиссия ремонтчилар қўлидан чиққан ҳар бир техникани талабчанлик билан қабул қилиб олди. Улар ҳозирги талабчанликнинг қанчалик самарадор эканини яхши тушунишади. Техника кўриги комиссияси шу кунга қадар йиғим-теримда иштирок этадиган барча техникани қабул қилиб, механизаторларга биркитди.

15 сентябрда далаларимизда машина терими оммавий бошланади. Ҳар йили машина теримини группа усулида олиб борардик. Бу йил кўпчиликнинг хоҳиши билан машиналарни звенолар усулида ишлатишга қарор қилдик. Бу усул шундан иборатки, 68 звенонинг асосий қисмига иккитадан пахта териш машинаси бириктилади. Звено бошлиқларининг ҳаммаси механик-ҳайдовчилардир. Иккинчи машинани ҳам имкон борича шу звено аъзоларидан бири бошқаради. Ўз-ўзидан маълумки, ўз звеносида пахта тераётган механизаторнинг масъулияти икки ҳисса ортади. У кўпроқ теришга ҳаракат қилади, чунки звеносининг тезроқ маррага етишини истайди. Айни пайтда тоза ва сифатли териш учун курашади, чунки, ўз ери, ўз звеноси, тўкилган ва исроф бўлаётган пахта ҳам ўзиники.

Лекин, шу билан бир қаторда, пахтаси очилмаган ёки кеч очиладиган звеноларда машиналарнинг бекор туриб қолишига йўл қўйилмайди. Бу ҳолда уларни машина танқислиги сезилаётган звеноларга кўчираверамиз. Йиғим-терим даврида марказий ремонт устахонасида икки сменали иш ташкил этилади, кўчма устахоналар дала бошида хизмат кўрсатади. Ҳар бир бўлимга биттадан механик ажратилади, у шу бўлимга қарашли барча звеноларда терим агрегатларининг бетўхтов ишлашини таъминлаш учун жавобгар бўлади. Бўлим механиклари устидан совхоз бош механиги назорат олиб боради.

Барча пайкаллардаги ҳосилни машиналарда икки марта териб оламиз. Асосий майдонлардан биринчи теримда 16-18 центнердан ҳосил кўтарамиз. Биринчи теримдан сўнг дессикация ўтказамиз. Бу сентябрь ойининг охири, октябрь ойининг бошларига тўғри келади. Бунда ғўзаларга самолёт ёрдамида жуда ўткир дори хлорид магний сепилади. Шундан сўнг иккинчи теримни бошлаймиз. Иккинчи теримда гектаридан камида 10-12 центнердан ҳосил оламиз. Ана шу икки терим ҳисобига 25 иш кунида давлат планини бажарамиз.

Бу йил шуни тажрибадан ўтказмоқчимизки, ҳар бир теримдан кейин дарҳол подбор тергич машиналарни ишга соламиз. Бу билан ерга тўкилган пахтанинг узоқ туриб қолиб, сифати бузилишига чек қўйилади. Учинчи теримда эса кўсакларни йиғиштириб оламиз. Кўсак териш машиналарини ҳам бригадаларга тақсимлаганмиз. Ана шундай қилиб, ялпи ҳосилнинг 95 процентини машиналарда йиғиб-териб оламиз. Биз машина теримини ана шундай уюштирмоқчимиз.

4. ҲАЛ ҚИЛУВЧИ КУЧ

Тўғри, терим тақдирини машина ҳал қилади. Машина тақдири эса механизатор қўлида эканлигини унутмаслигимиз керак. Шунинг учун ҳам механизатор термида ҳал қилувчи кучдир.

Совхозда механизаторларнинг ажойиб гвардияси етишиб чиқди. СССР Олий Советининг депутати Энвер Алиев, А. Чужан, Абсаттор Сулаймонов, Иброҳим Акбаров, Содиқ Хатиб, Исматулла Охунжонов, Азим Нурматов, Субҳи Чачи, Ҳамро Худойназаров, Аблаз Нурматов, Тўйчи Валиев, Омон Ахудаев каби ўнлаб дала гвардиячилари билан фахрлансак арзийди. Ҳадемай, 200 дан ортиқ механизатор «пўлат отлар»га минади. Улардан 125 киши механик-ҳайдовчидир. Қолганлари эса, механик-ҳайдовчиларга ёрдамчилик қилишади. Келгуси йилларда ана шу ёрдамчилар сафидан етук механик-ҳайдовчилар етишиб чиқади. Ўнлаб механизаторларимиз ҳозирданоқ социалистик мусобақага қўшилиб, мавсумда 150-200 тоннадан пахта теришга сўз беришган. Бизда ҳар бир машинада ўртача 100 тоннадан пахта терилиши қувончли ҳолдир.

Биз ҳар йили машина теримини уюштиришда механизаторларга суянар эканмиз, ўзимизга шундай саволлар бериб кўрамиз: Механизатор ўз меҳнати самарасидан манфаатдорми? Унумли ва сифатли ишдан у фойда кўряптими? Механизаторлар учун, умуман дала меҳнаткашлари учун етарли шароит яратиб бера олдикми? Далада меҳнат қилаётган кишиларнинг пахтадан бўлак ташвиши йўқми?

Бу йил ҳам ана шу саволларнинг ҳаммасига ижобий жавоб бера оламиз, Масалан, ҳақ тўлаш тартибини олиб кўрайлик. Маълумки, давлат хўжаликларининг ҳаммасида меҳнатга ҳақ тўлаш тартиби битта. Масалан бир норма (бир норма— машинага қараб 2400 дан 3000 килограммгача) бажарган механик-ҳайдовчи 5 сўм ҳақ олади. Лекин биз бир ой иш суръати ошганлиги учун 30 процент қонуний қўшимча ҳақ тўлаймиз. Шунда бир норма бажарган механизатор 6 сўм 50 тийин ҳақ олади. Демак, ана шу ойда 200 тонна пахта терган механизатор 1 минг 300 сўм даромад қилади.

Социалистик жамият тараққиёти меҳнатдан келадиган моддий манфаатдорликни рад этмайди, аксинча қувватлайди. Механизаторларга сифат учун, ишдаги юксак унум учун мукофот пуллари белгилаганда биз ана шуни назарда тутамиз. Механизатор ўз меҳнати самарасидан, сифатли ишидан манфаатдор бўлиши мақсадга мувофиқдир. Шунинг учун ҳам механизаторнинг сифатли иши учун устама ҳақ тўлаймиз. Масалан, у сифатли тергани учун ҳар гектар ҳисобига қўшимча уч сўмдан ҳақ олади. Демак, механизатор 50 гектар майдондаги пахтани сифатли терган бўлса, унга 150 сўм қўшимча ҳақ тўланади.

Совхоз дирекцияси ва партия ташкилоти илғор механизаторларни, дала меҳнаткашларини мукофотлаш учун 15 минг сўм пул ажратди. Биз мукофотларни қай тартибда бериб борамиз? Мукофотлар ўзаро социалистик мусобақанинг ҳар беш кунлик натижаларига қараб бериб борилади. Ҳар беш кунда пахта топширишда пешқадамликни эгаллаган бўлимга кўчма Қизил байроқ билан бирга 200 сўм, бригадага 50 сўм, звенога 30 сўм пул мукофотлари бериб турилади. Бундан ташқари биринчи бўлиб маррага етган бўлимга 200 сўм пул ва битта қўй, бригадага 100 сўм пул ва битта қўй, звенога 50 сўм пул ва битта қўй мукофотга берилади. Мавсумда энг кўп пахта терган механизаторлардан бир нечаси марказий санаторий ва курортларнинг путёвкаси билан тақдирланади. Шунингдек, мукофотлар тақсимотида механизаторлар билан бир қаторда хирмончилар, пахта юкловчилар, пахта заводларидаги ишчиларимиз ва барча дала меҳнаткашлари ёддан кўтарилмайди. Пахта йиғим-терими даврида ҳамма дала шийпонларида бепул иссиқ овқат ва нонушта ташкил қилинади. Пахтакорларнинг маданий ҳордиқ чиқариши, унумли меҳнат қилиши учун зарур бўлган барча шарт-шароитларни муҳайё этамиз. Хуллас, механизаторларнинг унумли меҳнат қилиб, кўпроқ пахта теришдан бўлак ташвиши қолмайди. Бошқа ҳамма ташвишни биз ўз зиммамизга оламиз.

* * *

1970 йил — шонли юбилей йили. Юбилей йилида механизациянинг пахтачиликдаги қўл меҳнати устидан қозонаётган ишончли ғалабасини яна бир бор намойиш этиб, қудратли техникага таянган ҳолда 25 иш кунида маррага етамиз. 4 минг 200 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 28,2 центнер ўрнига 31,0 центнердан хирмон уйиб, жами 12 минг 800 тонна «оқ олтин» топширамиз. Мажбурият шартларини ҳам муддатидан олдин бажаришга шубҳа йўқ. 95 процент ҳосилни машиналарда йиғиб-териб оламиз. Шундай қилиб, йил охирида совхоз бўйича 2 миллион 700 минг сўм соф фойда оламиз.

Районимиздаги Султон Сегизбоев номли совхоз пахтакорларини КПСС XXIV съезди шарафига бошланган социалистик мусобақада биз билан беллашувга чақирамиз.

Терим машиналарига кенг йўл, дўстлар!

Юбилей йили «оқ олтин» карвонларини машиналар етакласин!

Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш асосида уни янада тезроқ тараққий эттириш— яқин даврдаги асосий ва биринчинавбатдаги вазифаларнинг биридир. Колхоз ва совхозларда ер ва техникадан фойдаланишни яхшилаш, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини анча ўстириш ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг таннархини камайтиришга эришиш зарур.

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРИДАН).

Турли мамлакатларда

ҲИНДИСТОН ПАРЛАМЕНТИДА

ДЕҲЛИ, 2 сентябрь. ТАСС мухбири В. МАТЯШ хабар беради: Ҳиндистон парламентининг қуйи палатаси собиқ ҳинд ҳукмдорларига пенсиялар тўлашни бекор қилиш ва уларнинг имтиёзларини тугатиш тўғрисида бош министр Индира Ганди тақдим этган қонун лойиҳасини муҳокама қилишга киришди. Давлат шу вақтгача собиқ ҳукмдорларга 50 миллион рупийдан кўпроқ пулни пенсия тариқасида тўлаб келмоқда.

Ҳукмдорлар қўл остида бўлган территориялар Ҳиндистон иттифоқи составига киритилганидан кейин мана шу собиқ ҳукмдорларга шундай пенсиялар тўлаш жорий қилинган эди. Собиқ ҳукмдорлар халқ оммасини қаттиқ эксплуатация қилиш натижасида орттирган жуда катта бойликларини ҳануз сақлаб келаётганликларига қарамай, уларга пенсиялар тўлаб турилди.

Индира Ганди қонун лойиҳасини тақдим этиб, реакция «тарих соатининг милини орқага қайтара олмайди», деб уқтириб ўтди. Бу қонун лойиҳаси, деди у, «ҳинд жамиятини демократлаштириш йўлида олға томон қўйилган муҳим қадам» бўлади.

Ҳиндистон парламентида қизғин музокаралар бошланди. Қонун лойиҳасининг тасдиқланиши учун ҳукумат қуйи палата депутатларидан учдан икки қисмининг овозини олиши зарур.

Хайфон «Киен Тхнет» механика заводи шаҳардаги йирик корхоналардан бири ҳисобланади. Завод коллективи ВДРнинг 25 йиллик юбилейи шарафига меҳнат вахтасида ишлаб, яхши натижаларга эришди. Суратда: заводнинг қуюв цехида.

В. Соболев фотоси. ТАСС фотохроникаси.

МАКТАБЛАР ЁПИҚЛИГИЧА ҚОЛДИ

НЬЮ-ЙОРК, 2 сентябрь. (ТАСС). Қўшма Штатларда мактаб таълими системаси оғир кризисга учради. Маблағлар етишмаганлиги натижасида ўқув йили бошланиши билан кўпгина мактабларнинг эшиги ёпиқлигича қолиб кетди. Очилган мактабларда эса муаллимлар сони анча камайтирилди.

Масалан, Қўшма Штатларнинг катталиги жиҳатидан тўртинчи ўринда турган Филадельфия шаҳри мактабларни муаллимлар билан таъминламоқ учун етарли миқдорда маблағга эга эмас. Мичиган штатида мактаблар округининг учтаси ўқув программаларини қисқартиришни илтимос қилиб, штатнинг мактаблар билан шуғулланувчи кенгашига мурожаат этди. Калифорнияда ҳар бир синфда ўқувчи болалар сонини кўпайтиришга мажбур бўлишди.

Мактаб таълими системаси заволга учраганлигининг сабаби шуки, деб ёзади «Дейли Уорлд» газетаси, «маблағ ва воситалар ҳарбий мақсадларга кўплаб сарфланмоқда». Ўқув йили бошланиши олдидан, деб ёзади газета, Америка сенати ҳарбий бюджетни беш миллиард доллар қисқартириш тўғрисидаги таклифни рад этди.

Нигерия. Лагосдаги университет маркази.

Аджерпресс — ТАСС фотоси.

НАТО САМОЛЁТЛАРИ ЮТЛАНДИЯ УСТИДА

КОПЕНГАГЕН, 2 сентябрь. (ТАСС). Дания НАТО қўшинларининг яна машқ майдонига айлантирилди. Бу сафар қирувчи реактив самолётлар унинг осмонини ларзага келтирмоқда. «Актуэлт» газетасида босилган хабарда айтилишича, Шимолий Европадаги бирлашган қуролли кучлар қўмондонлиги самолётларнинг ҳар йил ўтказиладиган тез учиш ва отишга мўлжалланадиган нишонларни аниқ топиб, фотоаппарат билан суратини олиш мусобақасини бу йил Шимолий Ютландия тепасида ўтказмоқда. Бу мусобақаларда Дания ҳарбий ҳаво кучлари билан бир каторда Норвегия, Ғарбий Германия ва Англиянинг жанговар эскадрильялари ҳам қатнашмоқда.

Норвегияга ва Ғарбий Германияга учиб ўтиш ҳам мўлжалланган бу машқлар 5 сентябргача давом этади.

ҚИЗҒИН МУЗОКАРАЛАР

◆

ҚЎНҒИРОҚЛАР ЧАЛИНМАДИ

◆

ДАНИЯ ЯНА МАШҚ МАЙДОНИГА АЙЛАНТИРИЛМОҚДА

◆

УЧРАШУВ КЕЧИКТИРИЛДИ

Халқаро фельетон

УЙҚУСИЗЛИК БАЛОСИ

Мартти ЛАРНИ, фин ёзувчиси.

Энг йирик фирманинг директори Ханс Вурст анчадан бери уйқусизлик дардига чалиниб юрибди. У бу қийноқларга чидамасдан врачга мурожаат қилди. Унинг арзини эшитиб бўлгач, врач шундай деди:

— Демак, йирик фирмангиздан олинадиган фойдани қандай қилиб яна кўпайтириш ҳақида ўйлаб, кечалари бедорман, кўз юммайман, денг. Дарҳақиқат, бу мураккаб муаммо экан. Қўлга киритаётган бу даромадларингизнинг ҳаммасидан фойдалана олганингизда бемалол ухлаган бўлардингиз. Борлиқ нарсаларни ҳамёнингизга солиш билан овора бўлиб ухлашга ҳам вақт етишмаётган экан-да. Шу сабабли келинг, сизга фойдали маслаҳат бермоқчиман. Кечқурун ётаётганингизда қўйларингизни бирма-бир санайсиз. Мингтагача санаганингиздан кейин, албатта ухлаб қоласиз.

— Қани бир шундай қилиб кўрайчи, — деди у.

Эртасига у аввалги кунлардагига қараганда янада баттар чарчаган ҳолда врачга учрашди:

— Яна ухлайолмадингизми? — сўради врач.

— Шунақа.

— Қўйларни санадингизми?

Директор Вурст сигарета чекиб, чуқур уҳ тортиб қўйди:

— Эллик минггача санадим. Кейин ҳаёлан уларнинг жунини қирқдим, Ҳаммасининг жунини қирқиб бўлганимдан сўнг уларни йигира бошладим... Жунлардан аёллар костюми боп жун газлама ҳосил бўлди... Қаранг юзларча метр мато... Мен эндигина мудраётган эдим жунли газламаларга талаб-эҳтиёж йўқлигини хабар қилишди. Аёллар ҳозир фақат нейлонли материалларнигина харид қилишаётганмиш...

Директор Вурст сигаретнинг сариқ тутунини ичга ютиб, йиғламсираган ҳолда сўзида давом этди:

— Мен бахтсиз эканман. Жаҳонда энг яхши ҳисобланган миллионларча метр жунли газламанинг аҳамиятсиз бўлиб қолганлиги ширин уйқумни бузиб юборди. Сиз бемаза бўлмасангиз менга қўйларни санашни буюрармидингиз.

— Бунда қўйларнинг нима гуноҳи бор, айб таъминот системасида, — деди врач оҳистагина. Сиз нарсаларингизни реорганизация қилиш билан бирга фабрикангиз маҳсулотлари таъминоти билан ҳам шуғулланишингиз керак. Замонга қараб қадам ташлашингиз керак, рационализаторлик қилишингиз лозим.

Директор Вурст қандай қилиб рационализаторлик қилиш ҳақида ўйлаб яна бир тунни уйқусиз ўтказди. У эрталаб фирма кадрлар мудири, кичик мўйлаб қўйган ва ҳарбийларча кийинган Леманни ҳузурига чақиртирди.

— Мен ҳозирги системадан норозиман, — дея гап бошлади директор, — кундузи пул, кечқурун эса қўй санайдиган кишининг овозига ўхшатиб.

Леман ҳарбийларча тик қотиб, пошналарини тақирлатиб жавоб қайтарди:

— Гапингизга қўшиламан, жаноб директор, системани ўйлаб кўриш керак.

— Биз рационализаторчиликни бошлаб юборишимиз керак.

— Тўғри, жаноб директор.

— Аввал ишчилардан бошлаш керак.

— Жуда тўғри, жаноб директор.

— Жуда соз! — деди директор ва ёрдамчисини сигарет билан меҳмон қилди. — Мен бошингиздаги ташвиш биттагина эмаслигини билардим.

— Тўғри, жаноб директор.

— Жуда соз. Ишга ўтайлик. Ҳозирги пайтда корхонамиз иши билан канча ходим банд?

— Тўрт минг олти юз саккиз.

— Кеча, — дея сўзини давом эттирди директор, — корхонамиз цехларини айланиб чиқиб цехларимизнинг бирида фақат қариялargина ишлаётганликларини пайқаб қолдим.

— Қариялар? — тушунмагандай бўлиб сўради Леман.

— Ҳа, ҳа қариялар. Цехларда ҳам, идорада ҳам сочлари оқариб кетганлардан ташқари бошқа ҳеч кимни учратганимча йўқ. Бундай қараб турсам корхонамиз иш буюрсанг отангдан яхши насиҳат қилувчилар билан тўлиб кетганга ўхшайди.

— Кечирасиз, — дея унинг гапини бўлди Леман ва яна пошналарини тақирлатиб қўйди. Сизнинг кузатишларингиз ўринли ва тўғри. Лекин бунинг сабабларини сизга тушунтирмоқчи эдим. Гап модаларнинг инжиқликлари ҳақида кетяпти, лекин қарилик тўғрисида эмас. Ўнбеш ёшдан эллик ёшгача бўлган хотин-қизларнинг ҳаммаси сочини бўяшяпти. Айтишларига қараганда соч оқлиги қарилик аломати эмас...

— Хўш, юзларча тепа калларни нима дейсиз?

— Улар ҳам модага муккасидан кетганлардан. Голливудлик кинотеатр артистлари илгари сочларини елкаларига гажак қилиб тушириб юришарди, ҳозир эса улар бундан воз кечиб сочларини устарада қирдирадиган бўлишган, мана бу эпидемияга ўхшаган ҳол бизнинг корхонамиз ходимлари ўртасида ҳам тарқалди. Шу сабабли бизда каллар кўпайиб кетди. Кейин...

— Бас. Мода бўйича таранишлар билан шуғулланишга менинг вақтим йўқ. Мен сиз билан рационализаторчилик жўнида суҳбатлашмоқчи эдим. Келинг зудлик билан ишга киришайлик. Фикримни тушундингизми?

— Тушундим, жаноб директор.

— Жуда соз! Айтингчи ишчиларимиз орасида ёши қирқ ва ундан ортиқлар қанча?

— Мен сизга бирданига аниқ маълумот айта олмайман, лекин ҳар ҳолда ишчилардан ярмига яқини дейишим мумкин.

— Ярмига яқини, дейсизми. Демак икки минг уч юзга яқини эканда?

— Тахминан шундай.

— Менга рўйхатини тайёрланг, қачон тайёр бўлади, ёши қирқ ва ундан ошиқларини ҳам ҳисоблаб чиқишингизга тўғри келади. Тушундингизми? Сиз яна нималар ҳақида ўйлаяпсиз?

— Уларни нималарга асосланиб ҳисобга олиш керак бўлади? — деб сўради Леман гўё тушунмагандай.

— Бемаза саволларни беришга ҳеч қандай ҳаққингиз йўқ. Ҳозиргина мен сизга биз рационализаторчиликка киришишимиз керак, деб айтиб турибман-ку.

— Ишчиларни ишдан бўшатиш масаласи қандай бўлади?

— Мен қаёқдан биламан? Бу билан менинг нима ишим бор. Сизга ёши қирқдан ошганларни рўйхатга олиш керак дейилдими, бас!

— Лекин биз уларни пенсияга чиқариб юбора олмаймиз-ку. Бизда пенсияга ёши олтмиш бешга етганларгина чиқарилади.

— Кўрдингизми, мана шунинг учун ҳам улар ёши ушаччага етмасданоқ чиқиб кетиши керак. Бизнинг фирмамиз шунинг ўзидангина миллионларча сўм фойда олади. Хўш, намунча менга тикилиб қолмасангиз!

— Мен тикилаётганим йўқ, жаноб директор. Лекин бироз ташвишланиб қолдим. Бордию биз икки минг уч юз ишчини бўшатиб юборсак улар ишсиз қолади-ку.

— Қўяверинг, бошқа иш топишсин.

— Қирқ ёшга кирганларни ҳеч қаерга ишга олишмайди. Улар қандай кун кечиришади?

— Бу уларнинг иши. Бизнинг фирмамиз уларни ушлаб туришга мажбур эмас. Ишлаб чиқариш харажатлари бусиз ҳам ошиб-тошиб ётибди. Агар буни бироз бўлса ҳам билганингизда эди, аҳволимни тушунган бўлардингиз. Қадимий юнон қонунчиси Дракон ўз вақтида Афина учун мудҳиш бир қонун ишлаб чиққан эдики, бу қонун бўйича ёши элликдан ошган барча ишчи-аёлларни ботқоққа ботириб юборишарди.

— Ахир бу қадимий юнонларда бўлгану, — деди Леман уҳ тортиб. Ҳозирги Грецияда хотин-қизларни энди батқоққа ботиришмаяпти. Уларни концлагерларга ташлашяпти...

— Леман, сиз ўзингизнинг келажагингиз ҳақида ўйланг! Сизнинг баъзан ишчиларга ҳомийлик қилиб туришингизни эшитиб ҳам юрибман.

— Лекин... Аммо, ахир...

— Намунча дудуқланмасангиз, агар менга саволингиз бўлса бераверинг.

Леман яна бир ютиниб олди-да, қийнала-қийнала гапира бошлади:

— Ахир бу... Мен... бу социал адолатсизлик-ку...

— Хўш, масалан, нима экан.

— Бу шуки, ишчиларни иссиқ ўрнидан қўзғатиб, ишдан ҳайдаб юбориш.

Директор қўлини ўз ихтиёридаги одам елкасига қўйиб, унинг кўзига тикилиб турди-да, кейин юмшоққина қилиб шундай деди:

— Менга қаранг, Леман. Бироз бўлса-да сиз ўзингизнинг келажагингиз ҳақида ўйлайсизми? Мен гапимга кирганларни жуда ҳам қадрлайман. «Вурст» фирмаси коллективини ёшлар билан тўлдирилмоқчи экан, бу менинг айбим эмас. Бу ҳол фақат рационализаторлик талаби билан келиб чиққан нарса. Энди сиз зудлик билан электр-ҳисоблаш аппаратлари бўлимига борингда менга ёши қирққа тўлганларнинг рўйхатини келтириб беринг. Ҳа, яна... Бундан кейин сиздан жамоатчиликка мансуб ҳалигидақанги гапларни эшитмай. Бундай иборалардан социал ҳид келяптики, ўзингизга маълум, бунақанги ишларни жиним ёқтирмайди.

— Биламан, жаноб директор...

— Албатта, пул ҳидидан бошқасини. Шуни билингки ишчиларнинг ифлос қўлига тушганидан кейин пулнинг ҳиди чиқади. Мени тушундингизми, Леман.

— Тушундим, тушундим, жаноб директор.

— Жуда соз. Энди кетаверишингиз мумкин.

— Хўп бўлади, жаноб директор.

Леман пошналарини шунчалар тақирлатдики, ҳатто оёқлари зирқираб кетди. У бироз оқсаган ҳолда илгариги ҳарбийларга хос ҳаракатини йўқотиб кабинетдан чиқиб кетди. Леманнинг бу ҳолати худди сувга тушган мушукни эслатарди.

Электр-ҳисоблаш машинаси берилган программа бўйича ўн минут ичида натижани маълум қилди. Леман директорнинг ёнига кириб, унга ҳисоб берди:

— Жаноб директор! Уч минг ўнтўрт кишини ишдан бўшатишга тўғри келар экан. Биз ана шуларнинг паттасини қўлига тутқизар эканмиз.

Вурстнинг шахсий врачи ҳақ бўлиб чиқди: рационализаторлик уйқусизликка қарши бирдан бир тўғри омил бўлиб чиқди. У энди қўйларни ҳисобламайдиган, жун қирқиб ундан газлама тўқимайдиган бўлиб қолди. Директор энди мириқиб ухлайдиган бўлди-ю лекин унинг қарамоғидаги корхонанинг уч минг ўнтўрт ишчиси уйқусидан маҳрум этилди.

Русчадан Т. УНАБОЕВ таржимаси

(АПН).

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт, 8.25 — Ўзбекистон Давлат филармонияси солистларининг концерти, 9.30 — С. ЮДАКОВ. Поэма — рапсодия, 9.50 — Халқаро мавзуларда суҳбат. (тожикча), 11.15 — «Тошкент университети — 50 ёшда» (русча). 11.30 — Куйлар, 11.45 — Москва. «Китоб — сизнинг ёрдамчингиз», 12.15 — М. Мажидов куйлайди, 13.30 — Н. Пантелеева ва В. Трошин куйлайди. 16.10 — Ёшлар учун музикали соат. 16.50 — «ПРАВДА» газетасининг обзори, 17.00 — «Етук музикантлар» Маргарита Лонг (русча). 18.00 — «Илмий — атеистик темаларда» эшиттириш. 18.10 — Хор қўшиқлари, 19.20 — Чолғу куйларидан концерт (татарча). 20.00 — «Ўзбекистон индустриальний радиожурнали, 20.30 — Саноат ходимлари учун концерт, 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт, 21.45 — «Марксизм-ленинизм — КПСС сиёсатининг илмий асоси». 22.30 — Н. В. Гоголь «Ўлик жонлар» радиопостановкаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 19.25 — Программа. **Рус тилида:** 18.30 — «АХБОРОТ», 18.45 — Концерт-очерк. **Ўзбек тилида:** 19.45 — «АХБОРОТ» 20.00 — Июль Пленуми қарорлари — ҳаётга. 20.15 — Оқ олтин карвон-карвон, 20.35 — Ёш ижрочилар: Гулсара ЁҚУБОВА 21.15 — КПСС XXIV съезди шарафига, 21.55 — Янгиликлар, 22.00 — **«Осмондан тушган беш киши»** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 13.00 — Программа, 13.05 — Янгиликлар, 13.15 — **«Керакли киши»** (бадиий фильм). 14.25 — Стартда — ёш спортчилар, 14.55 — Янгиликлар. 18.00 — **Олмаота кўрсатувлари.** 20.00 — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 4/IX да **Дон Жуан,** 5/IX да **Пиковая дама.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/IX да **Парвона,** 5/IX да **Шоҳ Эдип.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Совет Иттифоқи ва Болгария цирки усталарининг томошалари. УРГАТИЛГАН АРСЛОНЛАРНИНГ КАТТА АТТРАКЦИОНИ. Ургатувчи — РСФСРда хизмат кўрсатган артист ВЛАДИМИР БОРИСОВ.** (Томошалар кеч соат 8 да бошланади. Шанба кунлари: кундуз соат 3, кеч 8 да, якшанба кунлари: кундуз соат 12, 3 ва кеч 8 да томошалар кўрсатилади).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Муҳаббат мавсуми — «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун). САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва кеч 9 да).

Европалик келин — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 3, 5 ярим ва кеч 7 яримда).

Гул ва тош — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Кўчма қумлар — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кеч соат 9 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.40 минутда ва 10 да бошланади).

Муҳаббат мавсуми — «ФЕСТИВАЛЬ».

Европалик келин — ТЕЛЬМАН номли.

ҚИЗИҚ ВОҚЕАЛАР

Ўтган асрларга саёҳат

Ригаликлар ва Латвия пойтахтининг меҳмонлари бундай саёҳат қилиши қийин эмас. Бунинг учун шаҳарнинг шарқий чеккасигача бориш кифоя. У ерда ҳушманзара Юглас кўлининг соҳилидаги қарийб юз гектарли қарағайзорда деҳқон меъморчилиги ва турмушининг заповедниги ястанган. Бу ерда 16-19-асрлардаги деҳқонлар ва балиқчиларнинг этнографик районлар бўйича группаланган уй-жойларини кўздан кечириш, ёғочдан ишланган қадимги Усмасс черковида орган концертини тинглаш, собиқ жамоа уйидаги халқ усталари ясаган буюмлар виставкасини кўриш мумкин.

XIX асрдаги Курзема деҳқонларининг қўрасида бўлсин ёки Видзема балиқчисининг уйида бўлсин — ҳар бир иморатда сизни ушбу этнографик район миллий либосидаги «уй бекаси» кутиб олади. У ўша замондаги меҳнат қуроллари ва рўзғор асбоблари бўлган уйни ва хўжалик иморатларини кўрсатади. Ўтган асрларда Латвия қишлоғидаги ҳаёт тўғрисида гапириб беради.

Яқинда қадимги иморатлар коллекцияси бир қанча қизиқ-қизиқ бинолар билан тўлдирилди. Илукстедан қадимги қишлоқ темирчилик устахонаси бу ерга келтириб ўрнатилди. Рига қарағайзорлари соясига Латгалиянинг от тегирмони, Лудзен районидан келтирилган ўзига хос конструкциядаги шамол тегирмони ва бошқа объектлар пайдо бўлди.

Музейнинг илмий ходимлари яқинда латишларнинг қадимги аждодлари — Курзема ливлари хуторининг ноёб иморатларини топишиб, заповедник территориясига келтиришди. Шунингдек, Мейранадан товуқхона ва бошқа иморатлар келтириб ўрнатилди. Ҳозирги вақтда бу ерда жойлаштирилган биноларнинг умумий сони олтмиштадан ошади.

Вадим Киенконинг эрмаги

Овшунос олимлар ёввойи тўнғиз билан буғининг олишувини камдан-кам бўладиган ҳодиса деб ҳисоблайдилар. Аммо Тамбовдаги химия комбинатининг инженери Вадим Киечко бундай ҳодисани кўриш шарафига муяссар бўлди. У фотоаппарат билан ғалати кадрлар тушириш иштиёқида кўпдан бери «овчилик» қилади. Бундай ов ханғомали бўлган пайтлар ҳам бор.

Бир куни Киенко бир неча болали урғочи айиқ кетидан тушади. Шунда урғочи айиқ унга чап бериб тирноқларининг изини хотира қилиб қолдирган. Лекин бунинг эвазига оғзини карракдек очган урғочи айиқнинг портрети эсдалик бўлиб қолди. Бутуниттифоқ фото конкурсида шу сурат мукофотга сазовор бўлди. Конкурсда қўйилган қуённинг фотосуратига кулимсирамай қараб бўлмайди. Узун қулоқ ёввойи сабзи майдонидаги зиёфатдан кайфи тароқдек бўлиб кўринади.

Шу мавсум Вадим Киенконинг омади келди. У тўнғиз билан буғи жангидан ташқари ўрдак билан калхат олишувини ҳам суратга туширди. Фотография уста коллекциясида фахрли ўрин эгаллайди. Унинг коллекциясида ўн мингга яқин ноёб суратлар бор.

«Механизациялашган буви»

Саратов областидаги Татищево посёлкасида истиқомат қилувчи пенсионер Нина Захаровна Олешконинг омади келиб қолди. У пул-буюм лотереясидан ютиб олган яп-янги «Запорожец»ни гаражга қўяр-қўймас яна катта ютуқ — «Москвич-408» автомашинаси чиқиб қолди. Буни карангки, еган сари иштаҳа очилади, деганларидек, «механизациялашган буви» 1970 йилда учинчи чиқариш пул-буюм лотереясини яқинда омонат кассага узатиб, 250 сўмлик холодильникни ҳам олиб кетди.

— Ғилдирайдиганларини олиб бўлди, энди рўзғорига гал келди, — ҳазиллашди омонат касса мудири А. Красулина. — Шуни ҳам айтиш керакки, Нина Захаровна лотерея барча тиражларининг энг актив қатнашчисидир. У бир-иккитагина эмас, ундан кўпроқ билет сотиб олади албатта. Қарангки, ҳар сафар бирон нарса чиқиб туради.

Ана шу бирон нарса — кичик нарса эмас!

Духовкага кириб олган асаларилар

Гиндештидаги қанд заводининг ишчиси Мария Петровна Дзервит тушлик овқатга оиласини кутиб турарди. Ошхонадан бир пас ташқарига чиқиб турган эди, қайтиб келиб ўз кўзларига ишонмади: газ плитасининг духовкасига асалари тўдаси кириб олибди. Уй бекаси деразани очди ва чақирилмаган меҳмонларни сочиқ билан ҳайдаб чиқармоқчи бўлди-ю, аммо ўзи ошхонадан қочиб чиқиб кетишга мажбур бўлди. Қўшниларини чақирган эди, улар ҳам ҳеч нарса қилишолмади.

Шундан сўнг ҳаваскор асаларичи электрик Виктор Мовилни таклиф қилишди. Мария Петровнанинг плитасини асалари тўдасидан шу киши бўшатиб берди. Гап шундаки, духовкада янги пиширилган ширин пирог ётган экан. Унинг ҳидини билган асаларилар мўридан кириб духовкага жойлашиб олган.

(ТАСС мухбири).

ЯНА ПАЙСАЛГА СОЛМОҚДАЛАР

ЛОНДОН, 2 сентябрь. (ТАСС). Тель-Авивдан олинган хабарларга қараганда, Гуннар Ярринг воситачилигида Нью-Йоркда ўтказилаётган Араб—Исроил учрашувлари қандай бораётганлигини муҳокама қилмоқ учун Исроил ҳукуматининг кеча тўпланган фавқулодда мажлиси ҳеч қандай қарорга кела олмади. Бу масалада ҳукумат аъзолари ўртасида келишмовчиликлар борлиги мажлисда маълум бўлиб қолди. Араб—Исроил учрашувларини давом эттиришга қаршилик қилаётганлар Бирлашган Араб Республикаси ўт очишни тўхтатиш шартларини бузди, деган гапларни зўр бериб рўкач қилмоқдалар. Шу тариқа улар ўзларининг агрессив ниятларини ниқоблашга, Ярринг миссиясини амалга ошириш учун қийинчиликлар туғдиришга ва оқибат натижада Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрдаги резолюциясининг бажарилишига йўл қўймасликка интилмоқдалар.

Ярринг иштироки билан ўтказилаётган учрашувларда қатнашуви лозим бўлган Исроил вакили Й. Текоа Нью-Йоркка қайтиб келишини яна кечиктирди. Исроил вакилининг йўқлиги Г. Ярringни бошланган учрашувларни давом эттириш имкониятидан маҳрум этмоқда.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ

кафедралар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

доцентлар: ипакчилик, чорвачилик, қишлоқ хўжалик мелиорацияси;

ассистентлар: қишлоқ хўжалик машиналари, қишлоқ хўжалик иқтисоди, колхоз ва совхозларда ишлаб чиқаришни ташкил қилиш (2 ўрин), қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши энергетикаси (тракторлар);

сиёсий иқтисоддан доцент ва ассистент;

тиллар бўйича иккита ўқитувчи.

Конкурс муддати — 28 сентябргача.

Ҳужжатлар: Тошкент область, Оржоникидзе район, «Институт» алоқа бўлими, кадрлар бўлимига юборилсин.

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрлиги

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 33-65-45. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216, Фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85. Бухоро 3—31—42. Қарши — 38—42, Нукус — 42—62, Самарқанд — 31—972. Термиз — 23—27. Урганч — 34—55, Фарғона — 4-29-44.

№ Г. — 206. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 14620.